

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів старших класів на
уроках технологій під час викладання навчального модуля
«Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність – 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність – 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)

Освітньо-професійна програма – Середня освіта. Трудове навчання та технології,
інформатика

КРТН.022105.23.04.ПЗ

Виконав: студент II курсу, гр. ТНм-23-1

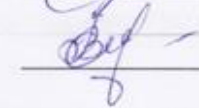
Олександр ГОНЧАРУК

Керівник: канд. пед. наук, ст. викл.

Олена САМБОРСЬКА

Нормоконтролер

Оксана ПЯСТУК

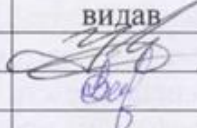

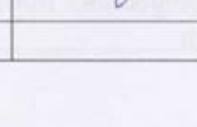
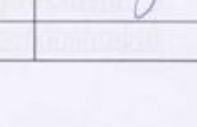
До захисту допускаю:
Завідувач кафедри технологічної та
професійної освіти і декоративного
мистецтва

Ірина АНДРОЩУК

«18» 2024 р.

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Антиплагіат</i>	<i>Іван ГЕРНІЧЕНКО</i>		
<i>Нормоконтроль</i>	<i>Оксана ПЯСТУК</i>		

7. Дата видачі завдання 4.09.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів (розділів) кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Вступ</i>	<i>18.11.2024</i>	<i>виконано</i>
2	<i>1 розділ</i>	<i>20.11.2024</i>	<i>виконано</i>
3	<i>2 розділ</i>	<i>30.11.2024</i>	<i>виконано</i>
4	<i>Висновки, перелік посилань</i>	<i>01.12.2024</i>	<i>виконано</i>
5	<i>Попередній захист</i>	<i>02.12 - 04.12.2024</i>	<i>виконано</i>
6	<i>Перевірка на плагіат</i>	<i>05.12 - 10.12.2024</i>	<i>виконано</i>
7	<i>Нормоконтроль</i>	<i>11.12 - 15.12.2024</i>	<i>виконано</i>
8	<i>Рецензування</i>	<i>17.12-21.12.2024</i>	<i>виконано</i>
9	<i>Захист</i>	<i>26-27.12.2024</i>	<i>виконано</i>

Студент

(підпис)

Олександр ГОНЧАРУК

Керівник роботи

(підпис)

Олена САМБОРСЬКА

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота присвячена проблемі формувального оцінювання навчальних досягнень учнів старших класів на уроках технологій під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».

У першому розділі роботи проведено аналіз та систематизацію теоретичних засад оцінювання навчальних досягнень учнів у закладах загальної середньої освіти, детально проаналізовано науково-методичні джерела та описано результати дослідження.

Другий розділ роботи присвячено практичній реалізації формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у старших класах під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».

Кваліфікаційна робота виконана здобувачем другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Трудове навчання та технології, інформатика» кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету під керівництвом канд. пед. наук, старшого викладача Олени САМБОРСЬКОЇ.

Кваліфікаційна робота складається з 67 сторінок основного тексту, 5 таблиць, 21 рисунка та літературних джерел в кількості 46.

Ключові слова: формувальне оцінювання, уроки технологій, оцінювання, педагогічна проблема, засоби формувального оцінювання, результати дослідження.

12 грудня 2024 р.

Олександр ГОНЧАРУК

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	10
1.1 Оцінювання навчальних досягнень учнів як педагогічна проблема	10
1.2 Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі: сутнісні характеристики.....	29
1.3 Стан реалізації формувального оцінювання в науково-педагогічній літературі.....	37
2 ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШИХ КЛАСАХ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МОДУЛЯ «ТЕХНІКИ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА».....	43
2.1 Комплект засобів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у старших класах для викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»	43
2.2 Особливості впровадження формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».....	53
2.3 Хід та результати дослідження.....	56
ВИСНОВКИ.....	69
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	72
ДОДАТОК А – Комплект засобів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій	77
ДОДАТОК Б – Анкети.....	111

ВСТУП

Підходи до оцінювання навчальної діяльності учнів мають удосконалюватися в контексті спрямування освіти в напрямку особистісного орієнтованого навчання та демократизації. Однією з пріоритетних цілей сучасної освіти є навчити учнів відстежувати та порівнювати власні результати навчання з метою їх покращення.

Сучасні науковці з країн ЄС намагаються покращити теорію та практику класичного оцінювання. Вони вважають, що формувальне оцінювання допомагає учням ідентифікувати свої сильні та слабкі сторони, зосередитися на тих навичках, що потребують удосконалення. Якість здійснення формувального оцінювання навчальних досягнень учнів, у першу чергу, залежить від готовності вчителів до цього, і ця готовність має бути сформована під час здобуття фахової освіти.

Такі дослідники як Бенджамін Блум, Станіслав Рубінштейн та Василь Занковський, Бенджамін Блум, Крістофф Копнінг Майкл Пірс та інші займалися проблемою формувального оцінювання.

На думку відомих українських та європейських вчителів і науковців, формувальне оцінювання відповідає гуманістичній парадигмі освіти та принципам компетентісного, особистісно-орієнтованого навчання. Формувальне оцінювання також допомагає учням побудувати власну освітню траєкторію, формуючи їхнє уявлення про себе як самостійних, відповідальних, упевнених у собі людей, здатних до рефлексії та саморозвитку.

Участь педагога в формувальному оцінюванні є життєво важливою частиною процесу. Особливо важливо розвивати ці бажання під час професійної підготовки майбутніх спеціалістів. Кожен учитель у професійній діяльності має знати особливості різних видів оцінювання та вміти їх розрізняти й

застосовувати. Із впровадженням у закладах загальної середньої освіти нових підходів до оцінювання постає необхідність детального розгляду проблем формувального оцінювання. Тому темою кваліфікаційної роботи є «Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів старших класів на уроках технологій під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»».

Актуальність обраної теми визначається потребою в удосконаленні методів оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технології в старших класах. Важливо визначити ефективні підходи до формувального оцінювання, які дозволяють максимально точно і об'єктивно оцінити не лише кінцевий результат, а й процес творчої діяльності учнів.

Об'єктом дослідження є формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у старших класах закладу загальної середньої освіти.

Предметом дослідження є комплект засобів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у старших класах під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».

Метою дослідження є розроблення та експертне оцінювання комплекту засобів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у старших класах під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».

Відповідно до об'єкту, предмету та мети дослідження було сформульовано такі завдання:

- проаналізувати сутність поняття «оцінювання навчальних досягнень учнів», його значення, з'ясувати сутнісні характеристики формувального оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі;

- розглянути досвід використання засобів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у закладах загальної середньої освіти;

– розробити комплект засобів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у старших класах під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» та здійснити його експертне оцінювання;

– сформувати рекомендації щодо застосування комплекту засобів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у старших класах під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».

Під час проведення дослідження було застосовано такі методи: теоретичні методи дослідження – метод аналізу для виділення та вивчення різноманітних наукових робіт які присвячені формувальному оцінюванню, метод індукції для формування висновків про формувальне оцінювання на основі результатів анкетування; емпіричні методи дослідження – метод спостереження для відстеження змін результатів навчання під час застосування на уроках засобів формувального оцінювання, метод порівняння для порівняння переваг та недоліків традиційного та формувального оцінювання, метод експертних оцінок для оцінювання розроблених засобів формувального оцінювання для уроків технологій.

Основні положення й результати роботи узагальнено та висвітлено в доповідях на таких конференціях: Науково-теоретичній конференції «Сучасні освітні технології Волинського краю» (04 квітня 2024 р.); Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми професійної та технологічної освіти: погляд у майбутнє» (11 жовтня 2024 р.); V Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми» (31 жовтня 2024 р.).

Результати дослідження предсталено в опублікованій праці «Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів як важлива складова якісної освіти у новій українській школі», яка увійшла до збірника матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми професійної та технологічної освіти: погляд у майбутнє» [6].

Результати кваліфікаційної роботи на тему «Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів старших класів на уроках технологій під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»» впроваджено в освітній процес Володимирського педагогічного фахового коледжу Волинської обласної ради (м. Володимир, Волинська область) (довідка № 662/01-07/2024 від 19.12.2024 р.).

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

1.1 Оцінювання навчальних досягнень учнів як педагогічна проблема

Відповідно до закону України [1] «Про загальну середню освіту» реформа загальної середньої освіти передбачає впровадження принципів гуманізації та демократизації освіти, а також методологічної профорієнтації процесу навчання на розвиток особистості учня.

Ціла плеяда науковців працювала над проблемою оцінювання навчальних досягнень здобувачів, серед яких І. Галян, М. Наумов, І. Якиманська, С. Близнюк, К. Делікатний, В. Паламарчук, Л. Романишина. У роботах Н. Буринської, Л. Величко, М. Козуб, Н. Матяш, Т. Нінової, В. Чернової, Т. Фещенко висвітлено дослідження психічних механізмів процесу оцінювання.

Науковці шукають нові психолого-педагогічні рішення проблеми оцінювання навчальних досягнень через складність і різноманітність проблеми. В останні роки цю проблему активно вивчають у контексті підходу до оцінювання, який розглядається як окремий педагогічний процес із унікальною структурою. Дослідники Г. Ксьонзова, Н. Максимова, С. Поздєєва та М. Семко підтримують ці позиції.

Концепцією Нової української школи [2] обіцяно зміни в оцінці результатів навчання. Одним із таких підходів є формувальне оцінювання, яке розглядається як оцінювання, яке допомагає покращити навчання.

Формувальне оцінювання дає вчителям можливість стежити за тим, як учні досягають навчальних цілей, і вчасно вносити корективи в навчальний

процес. Формувальне оцінювання слугує порадою для учня, а не педагогічним вердиктом.

Оцінка навчальних досягнень учнів є важливою частиною освітнього процесу. Отже, без перегляду та впровадження принципово нових методів оцінювання прогресу навчання учнів у вітчизняній освітній системі неможливі концептуальні зміни. В Україні зроблено акцент на здобуття саме освітніх компетентностей. Цей підхід до оцінювання досягнень учнів є затребуваним, оскільки він дозволяє виключити неефективні моменти в навчанні, дозволяє навчанню бути більш індивідуальним, підвищує мотивацію учнів до навчання та збільшує їхню самостійність.

Згідно з аналізом освітньої практики та її нормативного забезпечення, традиційно існує розбіжність між поняттями «оцінювання», «перевірка» та «контроль». У рекомендаціях Міністерства освіти і науки України щодо контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів (2014 рік) сказано: «...Перевірка та оцінювання передбачає систематичне й об'єктивне визначення рівня навчальних досягнень учнів відповідно до програмових вимог...».

Результати контрольно-оцінної діяльності мають виховне значення». Об'єктивно і методично правильно організований контроль розкриває потенціал, який ще не використано, і спонукає учнів до систематичної наполегливої праці. Це сприяє розвитку важливих якостей особистості, таких як відповідальність, здатність до подолання труднощів і самостійність [7].

Сучасна контрольно-оцінна діяльність, яка здійснюється лише вчителем і іноді є вироком для учня, не має виховного ефекту. Рекомендації МОН України цього року стосуються оцінювання, які були оновлені та передбачають взаємодію між суб'єктами та об'єктами: «Структурними компонентами контролю навчальних досягнень учнів є перевірка та оцінювання результатів навчальної діяльності...» [8].

Отже, існує розбіжність між традиційним методом контролю навчальних досягнень учнів, який зводиться до накопичення оцінок у журналі та фіксації рівня знань-незнання та умінь-невміння, і спробою побудувати процес навчання в загальноосвітній школі на основі співпраці та компетентності. За словами «Визначальною тенденцією у шкільній освіті країн ЄС є підвищення значення формуального оцінювання, яке сприяє встановленню повноцінного зворотного зв'язку між вчителями та учнями, формуванню в учнів вміння вчитися та загальної культури оцінювання вчителів», вирішення проблеми полягає в упровадженні сучасних світових практик проведення формуального оцінювання у вітчизняне освітнє середовище [9].

Успіх реформування залежить від того, наскільки добре підготовлені учасники. Дослідження європейського досвіду оцінювання навчальних досягнень (О. Локшина [10] та І. Булах [11; 12; 14]) є важливим для розробників освітньої політики та педагогів-практиків. Теоретичні підходи до практики оцінювання навчальних досягнень розкрито групою авторів (за науковою редакцією О. Щербак) [14]. На сьогодні маємо публікації із прикладних досліджень щодо організації формуального оцінювання. Так, технологія формуального оцінювання з інформатики досліджена Н. Морзе, О. Барною, В. Вембером [10], приклади використання різних видів формуального оцінювання в реалізації програми Intel «Шлях до успіху» наведено Н. Дементієвською [15], оцінювальна діяльність учителя початкових класів на засадах компетентнісного підходу описана О. Поляковою [16].

Для науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, методистів і педагогів-практиків, зацікавлених у розробленні нових підходів до оцінювання навчальних досягнень учнів, інтерес складають науково-методичні праці зарубіжних колег М. Пінської [17], І. Фішман і Г. Голуб [18], Н. Гронлунда [19] та ін.

У педагогічних працях виствітлені результати участі вітчизняних педагогів у реалізації міжнародних проєктів з освітніх вимірювань [20].

Результати аналізу наукових праць демонструють, що оцінювання знань вивчається як активний систематичний процес. Під час спостереження за діяльністю учнів і перевірки їх виконання домашніх завдань і вправ на уроці відповіді учнів «оцінюються» за якістю знань, а також за їх старанністю, працелюбністю, здібностями та психологічними особливостями.

Ряд науковців сформували визначення поняттю «навчальні досягнення учнів» на основі власних досліджень (див. таблицю 1.1.1).

Таблиця 1.1.1 – Визначення поняття «навчальні досягнення учнів»

Дослідник	Визначення поняття «навчальні досягнення учнів»
1	2
Бенджамін Блум	Розділив навчання учнів на три основні частини: когнітивний, афективний та психомоторний. Йому належить створення когнітивної таксономії, яка складається з шести рівнів знань, розуміння, застосування, аналізу, синтезу та оцінки. Ця таксономія передбачає визначення та оцінку досягнень учнів. Психомоторний домен сприяє фізичним здібностям, а афективний домен сприяє емоціям та цінностям у комплексному розвитку особистості.
Станіслав Рубінштейн	Навчальні досягнення учнів – результат їхньої діяльності в процесі навчання, децентровані поняття, які відображають не лише процес знань, але й уміння та навички, що набуваються у класі. Рубінштейн визначав навчальні досягнення як поєднання набутих знань, навичок і дій, що сприяють розвиткові особистості, підкреслюючи головне – учнівська активність у процесі пізнання.
Василь Занковський	Він проводив оцінку студентів на основі їхніх емоційного збагачення, особистих здібностей і мотивації. Занковський робив особливо акцент на активізацію пізнавальної діяльності, а саме на тому, що учні навчалися вирішувати проблеми, самостійно або в групах, та потім інколи застосовували отримані знання на практиці.

Науковець Бенджамін Блум розділив навчання учнів на три основні частини: когнітивний, афективний та психомоторний. Він також створив когнітивну таксономію яка передбачає визначення та оцінку досягнень учнів. Вивчаючи цю категорію Рубінштейн розглядав її як складність процесу, яка включає в себе також інтелектуальний та емоційний, практичний виміри навчання. Василь Занковський стверджував, що навчання має означати не лише набуття відмінних академічних результатів, але й розвиток соціальної, емоційної та творчої сторін особистості, загалом розвитку.

Ряд науковців, які дали визначення поняттю «оцінювання» також сформулювали їх на власних дослідженнях (див. таблицю 1.1.2).

Таблиця 1.1.2 – Визначення поняттю «Оцінювання»

Вчений	Визначення поняттю
1	2
Бенджамін Блум	Дослідник Бенджамін Блум зазначив, що оцінювання – процес обмірковування та оцінювання знань, умінь і навиків учнів, що дозволяє зрозуміти, наскільки добре ці студенти навчаються. Він також відзначив, що оцінювання має бути різноманітним, як формативне, протягом навчання, так і сумативне, після навчання. Для Блума також є життєво важливою розробка таксономії навчальних цілей на основі ефективного оцінювання. Таксономія допомагала б вчителям створювати стандарти оцінки знань на різних рівнях, від простих до складних процесів мислення.
Крістофф Копнінг	Вчитель і дослідник оцінювання Крістофф Копнінг наголошує значення того, щоб учні мали метакогнітивні навички, розуміли, як вони навчаються. Він обурює, що оцінювання повинно заохочувати учнів думати про те, що вони знають, або здатні. Копнінг переконує: ефективний оцінювальний режім повинен поєднувати як індивідуальні, так і колективні форми, оскільки учні повинні отримувати фідбек і навчатися одного від одного.
Майкл Пірс	Педагог і дослідник в галузі освіти Майкл Пірс приділяв особливу увагу формативному оцінюванню, вважаючи його важливою умовою підтримки навчання.

Кінець таблиці 1.1.2.

1	2
	Негативний підхід до оцінювання полягає не тільки в тому, що воно є простим засобом вимірювання рівня досягнень учнів, але також рівноцінним способом усвідомлення учнями своїх сильних і слабких моментів. Відтак, Пірс вважав, що зворотний зв'язок забезпечить самодіагностику та корекцію рівня навчальних стратегій, що робить його життєво важливим для розвитку учнів.

Таким чином, Бенджамін Блум зазначив, що оцінювання великою мірою є також частиною навчального процесу і сприяє розвитку учнів, а не тільки показником. Стратегії Крістоффа Колпінга орієнтовані на застосування оцінки як засобу активізації учнів у щодо їх власного освітньо-виховного процесу. А підходи Майкла Пірса спрямовуються на досягнення ситуації, коли оцінювання налагоджене до такого ступеня, коли воно стає частиною повсякденного навчання, сприяє створенню комфортного середовища для розвитку учнів.

Оцінне судження вчителя, яке характеризує якість роботи учнів, сприяє кращому засвоєнню інформації та спрямовує відповіді в правильний бік. Дослідження науковців показали, що існує психолого-педагогічна модель, яка описує перспективну роботу вчителя, яка використовує відповідні системи оцінювання навчальних досягнень учнів. Когнітивна, пізнавальна, емоційно-діяльнісна та емоційна сфери є компонентами цієї моделі. Зокрема, було виявлено, що учні намагаються досягти високого кількісного та якісного результату за 12-бальною шкалою. Впровадження рейтингового оцінювання змінило те, як учні розуміють свої досягнення. Це було зроблено до того, як здобувачі освіти були підготовлені до розуміння поняття навчальних досягнень учнів. Відзначимо, що навчальні досягнення учнів включають не лише знання, вміння та навички, але й досвід діяльності у відповідній галузі.

Відповідно, психолого-педагогічне розуміння старшокласника як суб'єкта та особистості було вирішено. Отже, ми показали учням можливість

демонструвати як відтворення знань, так і творчі здібності під час практичних занять. Відповідні заняття можуть включати творчі завдання для вчителів, дискусії під час практичних занять і реферативне відтворення власного досвіду.

Знання, вміння та навички, досвід творчої діяльності та емоційно-цілісне ставлення до світу навколо них є основою для оцінки навчальних досягнень учнів. Діагностична, корегуюча, прогностична, навчальна, розвивальна, виховна та стимулюючо-мотиваційна функції є основними цілями перевірки та оцінки навчальних досягнень учнів [21].

Об'єктивність є найважливішою вимогою до оцінки знань і вмінь учнів. Це означає точне оцінювання та достатнє встановлення стандартів, які викладені в навчальних програмах. Це означає, що незалежно від методів і засобів контролю та особових якостей учителя, який здійснює контроль, оцінка має показувати кількість і якість знань і вмінь [21].

Коли ми дивимося на те, як вчителі проводять оцінювання знань, ми можемо зробити висновок, що в кожному випадку оцінювання знань передбачає наступне: визначення реального рівня знань; встановлення зв'язку між виявленими знаннями та еталонами, визначеними програмою; і вираження результатів контрольованої діяльності учнів через оцінки чи будь-який інший спосіб опису виявлених знань.

Варто зауважити, що крім того, що оцінки служать показником успіху учнів у засвоєнні нових знань, вони також служать основою контролю. Без них неможливе просування учнів уперед. Він зазвичай складається з двох частин: оцінювання, яке відбувається на кожному етапі навчання в класі, і оцінка, яка записує результати перевірки знань, навичок і навичок старшокласників. Можна подати результати оцінки як у письмовій формі, так і у формі суворо ранжованих балів. Крім оцінок існують також оцінні оцінки, які оцінюють якість роботи учнів, заохочувальні зауваження або короткі зауваження, такі як «неправильно» або «не так», спрямовані на пошук правильного рішення. У

процесі оцінки оцінюються особистість, професійні навички, освіченість і педагогічна культура вчителя.

Значення оцінки виходить далеко за межі однієї лише фіксації результатів контролю, тому що певним чином вона характеризує результати діяльності вихованця, його ставлення до праці, його підготовленість, здібності.

Для вимірювання навчальної діяльності можна використовувати критерій оцінки знань, умінь і навичок учнів. Використовуються стандарти, визначені навчальними програмами різних дисциплін, що співвідносяться з результатами, які відповідають знанням і навичкам учнів.

Оцінка є формою оцінювання, яка сприяє розумінню учнями якості та рівня засвоєних знань, умінь і навичок. Оцінка включає оцінку способів роботи учнів, їх ставлення до навчання, ступінь старанності та коротку характеристику відповідей учнів. Коли вчитель дає вказівки окремим учням щодо подальшої навчальної діяльності, це ефективно. Розповсюдження стандартів оцінки для всього класу є важливою метою використання комплексного судження вчителя. З цим пов'язане розуміння учнями подальшої навчальної діяльності та виявлення зв'язку між оцінюванням цієї діяльності та її направленістю.

Наша думка полягає в тому, що якщо об'єктивно встановлений бал показує, наскільки добре учений учень працював у минулому, то розумне та ретельно розроблене слово під час його виставлення націлює учня на майбутнє.

Потрібно зауважити, що не всі вчителі ефективно використовують такий потужний інструмент, як вплив на психіку учнів і підвищення їхніх пізнавальних можливостей, щоб вони могли критично оцінювати свої знання. Одним із основних недоліків процесу організації контролю та оцінки учнів є те, що оцінки, які виставляються, майже ніколи не оприлюднюються. Це пов'язано з тим, що контроль і оцінка навчальної діяльності учнів здійснюється лише вчителем і спрямована в першу чергу на мотивацію учнів.

Таким чином, дидактична проблема контролю та оцінки рівня підготовки учнів є однією з найскладніших. Учні-новатори досягають успіху завдяки постійному пріоритету високих стандартів у процесі навчання. Ці стандарти включають якісний, логічний виклад і пояснення навчального матеріалу; розвиток самостійної творчої роботи учнів і їхнього інтересу до знань, а також потреби систематизувати та узагальнювати інформацію, забезпечити повторюваність знань і закріплення найважливіших елементів у пам'яті учнів; і систематичний і об'єкт [22].

Досвідчені вчителі використовують порівняльний аналіз, щоб навчити тих самих учнів краще. Порівняльний аналіз допомагає учням краще зрозуміти стандартні вимоги до своєї роботи. Крім того, цей метод підвищує ініціативу учнів під час перевірки, що сприяє їхньому розвитку самодостатності [23].

Що стосується систем випускних-вступних іспитів у багатьох розвинутих і постсоціалістичних країнах, можна підкреслити, що в більшості випадків зовнішнє оцінювання є засобом об'єктивного оцінювання.

Більшість країн (Австралія, Англія, Болгарія, Угорщина, Словенія, Італія, Фінляндія, Німеччина, Франція та інші) використовують зовнішнє тестування для проведення державних екзаменів. Таким чином, випускник середньої школи здає екзамен як вступний, а також за курс середньої школи. Останнім часом у Литві, Киргизстані, Узбекистані та Азербайджані активно використовують систему зовнішнього тестування. Україна також проводить дане тестування для своїх учнів які закінчують навчання.

Важливою частиною використання зовнішніх тестів є відстеження якості освіти. Система організації, збору, збереження, оброблення та поширення інформації про діяльність освітньої системи називається освітнім моніторингом. Це забезпечує постійне спостереження за станом освітньої системи та дозволяє прогнозувати її розвиток. Зовнішнє оцінювання навчальних досягнень, яке проводиться сторонніми організаціями щодо конкретного навчального закладу,

за допомогою стандартизованих тестових завдань, відповідних процедур проведення тестування та технологій безособової перевірки, може дати достовірну порівняльну інформацію про рівень навчальних досягнень учнів.

Останнім часом все більше закладів освіти використовують рейтингову систему, яка, на наш погляд, є найкращою для оцінки результатів навчання студентів. Особливості рейтингової системи оцінювання включають наступне: 1) відносність рейтингової системи: загальна кількість балів для певної теми визначається кількістю годин, відведених на її вивчення, а також значення теми порівняно з іншими; 2) введення обов'язкових і додаткових балів: виконання контрольних робіт, самостійних робіт, диктантів тощо оцінюється балами. Завдяки творчим завданням учні можуть отримувати додаткові бали. Дана система має багато переваг над традиційною, незважаючи на те, що підрахунок поточних і підсумкових рейтингових балів досить складний і трудомісткий. Перш за все, вона не є суб'єктивним. Учитель не зводить до середнього балу всі досягнення учня. Це гарантує абсолютну чесність, а оцінка зменшує кількість стресових ситуацій. Рейтингова система дозволяє учням проявити себе та виділитися. Використовуючи таку систему оцінювання, конкуренція стимулює участь учнів у навчальній діяльності. Оскільки дана система зазвичай використовує модульний розподіл матеріалу з початковим, поточним і підсумковим контролем, легко відзначити динаміку зростання учня під час рейтингового оцінювання. В. О. Сухомлинський, видатний педагог, підкреслював, що «оцінка морально виправдана тільки тоді, коли учитель оцінює не здібності, взяті, так би мовити, у чистому вигляді, а в єдності праці і здібностей, причому праця ставиться на перше місце» [24].

Одним із значних переваг цієї системи порівняно з традиційною є те, що вона створює ситуацію вибору, яка дозволяє вчителям використовувати диференційований підхід і підвищувати якість освіти, а кожному учневі проявляти себе відповідно до своїх можливостей і інтересів. Таким чином,

рейтингова система, на відміну від традиційної, виконує всі основні функції оцінювання, включаючи констатацію, стимулювання, мотивацію та розвиток, а також має додаткові переваги. Пізнавальна діяльність і розвиток позитивних особистісних якостей допомагають вчителям оптимізувати співвідношення навчання та виховання, визначати характер взаємодії учасників навчального процесу, удосконалювати процес навчання та підвищувати якість освіти.

Як альтернативна система оцінювання навчальних досягнень старшокласників, рейтингова система допомагає перейти до особистісно-орієнтованого навчального середовища, оскільки вона фіксує зміни та динаміку розвитку учня протягом певного періоду часу, стимулює учнів до кращих результатів, показує різноманітні завдання, забезпечує неперервність навчального процесу та відображає широкий спектр навичок і вмінь. Таким чином, контроль і оцінка знань, умінь і навичок учнів є важливим структурним елементом навчального процесу, який розглядається як система з взаємопов'язаними частинами. Завдяки складним взаємовідношенням компоненти цієї системи діють і залежать один від одного. Дія одного компонента впливає на функцію іншого [25].

Зміна системи оцінювання в старшій школі буде правильним кроком до модернізації освіти, якщо оцінювання розглядатиметься як інструмент для досягнення мети навчання, а не просто як засіб відстеження результатів навчання. Пошук нових методів оцінювання навчальних досягнень учнів пов'язаний з переходом від принципу оцінювання за відповідністю певним стандартам до принципу оцінювання навчальних досягнень учня за результатами його власного просування. Це означає, що навчальні досягнення кожного учня повинні бути оцінені на основі розвитку їхніх рефлексивних навичок і самооцінки.

Будь-яка освітня технологія має пряму залежність від стандартів навчання, які відображають вимоги учнів і власні вміння. Упровадження

компетентнісного підходу до організації та змісту навчального процесу є наступним кроком у розвитку шкільної освіти. У навчальних програмах, які зараз діють у 12-річних школах, використовується компетентнісний підхід, щоб переструктурувати зміст предметів і створити результативну складову програму. Кожна тема програми має певні результати навчання, які включають необхідні знання та навички учнів, які демонструють себе в різних видах навчальної діяльності (учні називають, наводять приклади, ідентифікуює, визначає, розпізнає, проводить аналіз, порівнює, робить висновки тощо) [26].

У зв'язку з цим змінюються підходи до оцінювання навчальних досягнень учнів як частини навчального процесу. Позитивний принцип має бути основою для педагогічного оцінювання, яке орієнтується на рівень досягнень учня, а не на рівень невдач.

Результати навчальної діяльності учнів на всіх етапах навчання не можуть обмежуватися знаннями, уміннями чи навичками. Метою навчання є формування компетентності, загальної здатності, яка базується на знаннях, досвіді та цінностях учнів.

Здатність ефективно використовувати знання, навички та навички не є протилежними компетентностям. Удосконалення освітнього процесу за допомогою компетентнісного підходу передбачає, що учні навчаються застосовувати свої знання та навички в певних життєвих і навчальних ситуаціях.

Організація процесу навчання найперше залежить від чітко визначених цілей, а також того, наскільки ці цілі усвідомлені та прийняті учнями. Цільові установки навчання покращують розуміння учнями змісту та способів організації навчально-пізнавальної діяльності, що значно впливає на те, наскільки добре вони їх використовують.

Три основні групи взаємопов'язаних цілей реалізуються як під час навчання, так і під час кожного заняття. До першої групи належать навчальні

цілі, які включають отримання знань, навичок і навичок; до другої групи належать розвиваючі цілі, які включають розвиток розумової, емоційно-вольової та діяльнісно-поведінкової сфери людини; і до третьої групи належать виховні цілі, які включають формування наукового, морального, художньо-естетичного, правового, трудового та екологічної культури.

Впорядкована ієрархічна класифікація цілей є важливою для педагогів-практиків, оскільки вона: 1) забезпечує концентрацію зусиль на головному в діяльності, визначенні першочергових завдань і перспектив подальшої роботи; 2) створює можливості для пояснення учням орієнтирів навчальної роботи та спільної зацікавленої роботи педагога та учнів; і 3) створює еталони оцінки результатів навчання, які можна розробляти й уточнювати.

Американський учений Б. Блум запропонував класифікацію цілей пізнавальної діяльності, яка є найбільш відомою і використовується для планування навчання та оцінки його результатів. Наведемо приклад таксономії цілей навчання, що охоплюють пізнавальну (когнітивну) сферу. Педагогічна технологія допомагає поставити цілі навчання, використовуючи результати навчання, які виражені в діях учнів. Цілі навчання повинні бути обґрунтовані, практичним, досяжними, діагностичним і відповідним Державному стандарту.

Вибір методу оцінювання є важливою частиною процесу педагогічного оцінювання. Термін «метод оцінювання» стосується методу вимірювання показників.

Вимірювання – це процес надання певному показнику кількісного значення відповідно до його прояву за допомогою чітко визначених правил вимірювання. У нашому випадку це відповідність засвоєного матеріалу державному предметному стандарту.

З іншого боку, метод вимірювання – це процес надання показнику, який вимірюється, кількісного значення, тобто надання відповідної оцінки [27].

Необхідно вибрати інструмент вимірювання, перш ніж розпочати процедуру вимірювання.

Термін «інструмент вимірювання» використовується для опису типу інструменту, за допомогою якого здійснюються вимірювання. Наприклад, під час усного опитування та письмової роботи інструментом вимірювання є питання, озвучене вголос, і білет або структуроване завдання. Натомість під час тестування інструментом вимірювання є тест, який складається з тестових завдань [28].

Підбір критеріїв для педагогічного оцінювання є важливою та необхідною частиною процесу.

Норми оцінювання забезпечують реалізацію критеріїв оцінювання навчальних досягнень. Ці норми встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок, які оцінюються, і балами оцінювання[29].

Критерії оцінювання дитини можуть бути абсолютними чи відносними. Відносний критерій залежить від того, як результати студентів порівнюються. На відміну від відносного, абсолютний критерій не залежить від результатів усіх учнів, які були оцінені за цим критерієм. Учитель, який створює завдання для оцінки рівня успішності за абсолютним критерієм, не має значення, які результати отримають інші вчителі. Це тому, що оцінка, яку вони отримають, не впливатиме на критерій.

Визначення стандартів педагогічного оцінювання повинно обов'язково включати мету оцінювання.

Проведення оцінювання є наступною частиною системи педагогічного оцінювання, яка враховує мету, навчальні цілі, метод, інструмент і вимоги до оцінювання.

Узагальнення результатів усіх компонентів системи педагогічного оцінювання є останньою частиною системи.

Оцінювання в освіті – це процес застосування стандартизованих вимірювань для різних рівнів досягнень у курсі. Оцінки можуть бути присвоєні літерами (зазвичай від А до F), діапазоном (наприклад, від 1 до 6), відсотками або числом із можливої загальної кількості (часто зі 100). Велика частина країн мають свою власну систему оцінювання. Детальніше ознайомитися із структурою оцінювання України можна в таблиці 1.1.3.

Таблиця 1.1.3 – Структура оцінювання

Рівень	Бал	Загальна характеристика
1	2	3
Початковий	1	отримує і розпізнає інформацію від учителя та інших людей; відповідає на прості запитання, які стосуються того, що він чує або читає, і припускає значні логічні помилки та змістові помилки; виконує деякі прості завдання та навчальні дії з допомогою вчителя; намагається передати інформацію, використовуючи короткі однотипні фрази.
	2	– відтворює незначну частину інформації, яку отримав від вчителя або з запропонованих джерел; – знаходить часткові відповіді на прості запитання, які були почуті або прочитані; припускає змістові та логічні помилки; виконує прості завдання та навчальні дії з допомогою вчителя; демонструє свою зацікавленість у думках інших людей; спілкується з людьми за потреби, використовуючи прості фрази.
	3	відтворює частину інформації, отриманої від вчителя або із запропонованих джерел; використовує часткові відповіді на запитання, почуті або прочитані; допомагає вчителю виконувати завдання та навчальні дії за зразком;

Продовження таблиці 1.1.3.

1	2	3
Середній	4	<p>відтворює основну інформацію з запропонованих джерел за зразком; використовує отриману інформацію для висловлення своїх думок; може пояснити окремі поняття, терміни та навчальні дії; виконує завдання/навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує завдання, які були розподілені в групі; використовує прості фрази/речення; сприяє спілкуванню та може пояснити запропоновану тему.</p>
	5	<p>використовує частково основну інформацію, отриману від вчителя або з запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; може пояснити основні поняття, явища та навчальні дії; знаходить відповіді на прості запитання, які він чув або прочитав; може розпізнавати проблемні ситуації з допомогою вчителя; може виконувати навчальні дії за допомогою запропонованих алгоритмів, за потреби звертаючись за допомогою вчителя; може виконувати завдання відповідно до своєї ролі в групі; Використовуючи прості фрази або речення, підтримує спілкування щодо запропонованої теми.</p>
	6	<p>розуміє та пояснює основні поняття, явища та навчальні дії, надаючи прості приклади; використовує інформацію, отриману від викладача або з інших джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно;</p>

Продовження таблиці 1.1.3.

1	2	3
Достатній	7	<p>отримує потрібну інформацію з запропонованих джерел для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій;</p> <p>відповідає на окремі запитання щодо опрацьованої інформації;</p> <p>використовує зразки для перетворення різних типів інформації;</p> <p>пропонує різні аргументи та приклади для підтвердження своїх ідей; і збирає інформацію з різних джерел.</p> <p>виконує репродуктивні та частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; ідентифікує проблемні ситуації та розв'язує їх за допомогою вчителя;</p> <p>співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання;</p> <p>бере участь у спілкуванні щодо запропонованої теми та задає запитання, щоб визначити завдання.</p>
	8	<p>аналізує інформацію, отриману з вибраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її відповідно до певних ознак;</p> <p>вирішує проблемні ситуації та відповідає на запитання, пов'язані з отриманою інформацією;</p>
	9	<p>аналізує інформацію з різних джерел;</p> <p>вирішує проблемні ситуації;</p> <p>вибирає найкращий спосіб унаочнення та візуалізації запропонованої інформації;</p> <p>пропонує аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки;</p> <p>виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання;</p> <p>вирішує проблемні ситуації за допомогою традиційних методів;</p> <p>пропонує нові способи вирішення завдань за допомогою опосередкованої допомоги вчителя;</p>

Продовження таблиці 1.1.3.

1	2	3
		активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання; Спонукає людей спілкуватися та обмінюватися інформацією щодо запропонованої теми.
Високий	10	отримує важливу й потрібну інформацію з різних самостійно вибраних джерел; вирішує проблемні ситуації та оцінює інформацію відповідно до певних критеріїв; ставить запитання; створює логічні зв'язки між речами, фактами та явищами використовує знання та практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; виконує різні види діяльності, пропонуючи різні способи розв'язання проблемних ситуацій самостійно, у парі або групі; розвиває думки
	11	узагальнює інформацію з різних джерел і оцінює її відповідно до певних стандартів; знаходить інформацію та аналізує її; висловлює свою позицію, аргументує її та робить висновки; використовує свої знання та практичні навички в нестандартних ситуаціях; виконує різні види діяльності; аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно співпрацює з іншими; збирає основні ідеї, які були почуті під час спілкування в межах запропонованої теми; визначає найкращий спосіб взаємодії з іншими людьми для виконання спільних навчальних завдань.
	12	аналізує інформацію з різних джерел, порівнює та зіставляє її; розумно використовує інформацію в різних ситуаціях;

Кінець таблиці 1.1.3.

1	2	3
		<p>застосовує знання та практичні вміння, усвідомлює ризики та прогнозує наслідки; виконує різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії та планує подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організовує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей; виконує дослідницькі/творчі завдання; виконує різні види діяльності, щоб досягти навчальних цілей; сприяє спілкуванню щодо запропонованої теми, демонструє толерантність до різних точок зору та надає роз'яснення іншим учасникам.</p>

В даній таблиці детально проаналізовані критерії оцінювання до кожного балу, які використовуються в українській освіті.

Отже, було проаналізовано закон України «Про загальну середню освіту», роботи вчених які дали визначення поняттям «оцінювання» та «навчальні досягнення учнів», а також іншу літературу яка відповідає темі дослідження. Встановлено, що оцінювання складна специфічна професійна діяльність вчителя. Високий рівень оволодіння умінням оцінювати навчальні досягнення школярів з різних дисциплін – це результат цілеспрямованої підготовки майбутнього вчителя у закладі вищої освіти.

1.2 Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі: сутнісні характеристики

Багато публікацій із педагогічного оцінювання стосуються методів сумативного (підсумкового) оцінювання, зокрема тестового. Автори надають поради щодо підготовки, проведення та аналізу результатів тестового оцінювання навчальних досягнень. Однак мало досліджень стосується формувального оцінювання в школах.

У всьому світі визначення оцінювання, запропоноване К. Бібі, визначається як «систематичне збирання і тлумачення фактів, за якими йде наступний етап – судження про їх цінність і відповідне планування подальших дій». Визначення, яке він запропонував, є популярним у наукових колах Заходу [29].

Вирізняють оцінювання для навчання від оцінювання результатів навчання. По-перше, це сумативне оцінювання; по-друге, це формувальне оцінювання. Формувальне або формативне, формуюче, формаційне оцінювання називають ще оцінюванням для поліпшення навчання [30].

Тут доцільно проаналізувати ще декілька визначень науковців поняття «формувальне оцінювання», орієнтовно як нижче є визначення О. Локшиної.

Науковець О. Локшина на основі аналізу тлумачень поняття «формувальне оцінювання» зарубіжними вченими Ф. Перрену, Б. Коуві та Б. Беллом, П. Блеком сформулювала концепт: «Формувальне оцінювання розуміється як інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання» [30].

Нам імпонує підхід оцінювання під час навчання і «для навчання» на відміну від підсумкового, має на меті формування (або форматування)

навчального процесу з урахуванням навчальних потреб кожного учня задля більш ефективного формування необхідних знань, умінь та ставлень.

Таким чином, формувальне оцінювання дає учням можливість усвідомлювати та відстежувати свій власний прогрес, а також планувати свої наступні кроки разом з учителем. Формувальне оцінювання для педагога означає бути поруч з учнем і підтримувати його успіх. Учителі використовують інформацію з оцінювання, щоб регулювати навчання та гарантувати, що учні виконують завдання належним чином. Зазвичай заохочувати учнів збирати та перевіряти інформацію про своє навчання допомагає їм стати більш відповідальними та самостійними.

У 1998 році П. Блек і Д. Уільям проаналізували 21 дослідження, а також близько 580 статей і розділів книг щодо впливу формувального оцінювання на досягнення учнів. Вони виявили, що «інновації, спрямовані на впровадження практики формативного оцінювання, ведуть до істотних результатів навчання» [31]. Дослідження було опубліковано в статті «Чорний ящик: що там усередині?» Оцінювання знань учнів як метод підвищення ефективності навчання.

Учні відзначили такі аспекти ефективного використання формувального оцінювання: забезпечення вчителем ефективного зворотного зв'язку з учнями; активна участь учнів та учнів у власному навчанні; корегування процесу навчання з урахуванням результатів оцінювання; визнання того, наскільки оцінювання впливає на мотивацію та самоутвердження учнів, що впливає на навчання; і здатність учнів самостійно оцінювати те, що вони знають.

Метою формувального оцінювання є допомогти здобувачам освіти засвоїти свої цілі, оцінювати свою роботу на основі власних критеріїв, а також вдосконалити свою стратегію навчання. Крім того, діагностувати проблеми які виникають в учнів під час вивчення нового матеріалу та допомогти вчителям спланувати наступні кроки.

Стратегією використання є самооцінка, аналіз різноманітних робіт, ведення лабораторних журналів та рецензування. Критерії, запитання та протоколи спостережень мають призначення в усуненні хибних уявлень під час реалізації навичок.

Для організації формувального оцінювання вчителем потрібно виконати таку послідовність дій:

- 1 Сформулювати об'єктивні та зрозумілі для учнів навчальні цілі.
- 2 Надати конструктивні коментарі.
- 3 Гарантувати, що учні активно беруть участь у процесі пізнання.
- 4 Ознайомити учнів із критеріями оцінювання.
- 5 Дати учням можливість і навички аналізувати свою діяльність (рефлексія).
- 6 Контролювати з учнями підходи до навчання на основі результатів оцінювання.

Варто детальніше розглянути та описати зазначені етапи.

Об'єктом оцінювання під час процесу навчання є діяльність учня, спрямована на досягнення цілей навчання. Таким чином, розробка навчальної цілі є фундаментальною для всіх видів оцінювання. На початковому етапі вчитель обговорює з учнями цілі уроку. В майбутньому регулярні дискусії мають перетворитися на традиційну спільну роботу вчителя та учнів.

Оцінювання дозволяє визначити рівень досягнення цілі. Вимірювання цілі робить це можливим. На жаль, у реальному житті цілі часто формулюються занадто широко та абстрактно, щоб їх можна було виміряти.

Правило SMART для формулювання цілей є виходом із ситуації. Це правило складається з англійських слів, які описують різні характеристики навчальної цілі: конкретна (Specific), вимірنا (Measurable), досяжна (Achievable), відповідна (Relevant) і визначена в часі (Timed/Timed-bound).

До прикладу, традиційний підхід формулює ціль уроку так: «покращити знання з математики»; SMART-ціль звучить так: «навчитися розв’язувати задачі двома способами протягом двох тижнів». У посібнику О. Пінської є ще один приклад формулювання цілей для окремої теми курсу з основ здоров’я. Ці цілі включають «учень розуміє значення гігієни ротової порожнини» (ціль загальна, невимірنا) і «учень може ідентифікувати активний інгредієнт зубної пасти, пояснити, чому необхідно двічі на рік робити чистку зубів у стоматолога, описати, як погана гігієна ротової порожнини призводить до погіршення стану здоров’я» [32].

Таксономія, запропонована Б. Блумом, може бути використана для формулювання конкретних навчальних цілей, а також очікуваних рівнів засвоєння навчальної інформації [33]. Визначають шість типів навчальних цілей: знання, розуміння, застосування, аналіз, оцінювання. (див. рисунок 1.1).

Рисунок 1.1 – Піраміда Блума

Першою категорією цілей навчання є знання, оскільки запам’ятовування є основою більш складних процесів, таких як порівняння, співвіднесення,

реорганізація, оцінювання та інші. На думку Б. Блума, існує три види поведінки, які характеризують розуміння як категорію таксономії: трансляція (від конкретного до абстрактного) – це використання інших термінів, символів у перекладі, переказуванні тощо; інтерпретація (реорганізація ідей, виокремлення серед відомих ідей, тлумачення зв'язків, узагальнення, пояснення тощо); перенесення знань (прогнозування, засноване на розумінні правил, напрямів, тенденцій Освоєння навчального матеріалу на рівні застосування означає, що учень буде використовувати знання в різних ситуаціях. Аналіз має на меті знайти окремі частини матеріалу, визначити, як вони пов'язані з принципами організації, а також з'ясувати причини, висновки та ідеї, які автор тексту дотримується, але не висловлює. Синтез – це вміння поєднувати різні матеріали, щоб створити нове ціле, яке має новизну та оригінальність. Як категорія таксономії, оцінювання означає використання чітко визначених критеріїв для оцінки значення певного матеріалу (тверджень, художніх творів, дослідницьких даних тощо).

Зворотній зв'язок повинен бути чітким, зрозумілим і своєчасним, а також відбуватися в середовищі, де панує доброзичливість і взаємоповага. Для розширення наборів інструментів, які педагоги використовують для оцінки навчальних досягнень учнів, пропонуємо розглянути різні методи формувального оцінювання (див. таблицю 1.2.1).

Таблиця 1.2.1 – Техніки формувального оцінювання

Техніка	Процедура використання техніки
1	2
Індекс-картки узагальнення запитань	для або
	Учитель періодично дає учням картки з завданнями, зображеними з обох боків (почергово перевертаючи кожную сторону) Назвіть основні ідеї, які ви вивчили, і узагальніть їх.
Сигнали рукою	Учитель вимагає від учнів демонструвати ознаки, які вказують на те, що вони розуміють предмет

Продовження таблиці 1.2.1.

1	2
	<p>або не розуміють його.</p> <p>Це можна зробити, пояснюючи різні концепції, процедури тощо. Учні повинні попередньо домовитися про використання таких сигналів: «Я розумію _____ і можу пояснити» (великий палець вгору).</p> <p>– Я все ще не можу зрозуміти _____ (великий палець руки в сторону). Я не зовсім упевнений у _____ (помахати рукою).</p> <p>Після ознайомлення з сигналами вчитель запитує кожну групу студентів, що саме вони не зрозуміли. Чому ви не впевнені? Що ви зрозуміли, і чи можете ви пояснити це?</p> <p>Залежно від відповідей учитель приймає рішення про повторне вивчення теми, її закріплення або продовження вивчення тем за програмою.</p>
Світлофор	<p>У кожного учня є картки, які містять три кольори світлофора. Учитель просить учнів показати, що вони розуміють матеріал, використовуючи зелену картку, жовту картку, а червону картку, якщо вони не розуміють матеріал.</p> <p>Після сигналу учитель запитує учнів, що вони зрозуміли. Що ви не змогли зрозуміти?</p>
Однохвилинне есе	<p>Техніка, який використовується для надання учням зворотного зв'язку щодо теми, яку вони вивчають.</p> <p>Для того, щоб написати есе, вчитель може запитати студента: що було найважливішим у навчанні, яке він отримав сьогодні? Які проблеми ще не зрозуміли?</p>
Вимірювання температури	<p>Цей метод використовується для визначення того, наскільки добре учні виконують завдання. Щоб досягти цього, діяльність учнів зупиняється запитанням: «Що ми робимо?» Відповідь на запитання означає, що ви розумієте завдання або процес його виконання.</p>
Мовні зразки (підказки)	<p>Учитель регулярно дає учням словникові зразки, такі як вислови та підказки, щоб допомогти їм побудувати відповідь.</p>

Кінець таблиці 1.2.1.

1	2
Трихвилинна пауза	Учитель дає учням трихвилинну паузу, щоб
Дві зірки й побажання (взаємооцінювання)	Використовується для оцінювання творчих робіт, творів і есе учнів. Учитель пропонує оцінити роботу однокласника. Коли учні коментують роботи один одного, вони не дають оцінок; замість цього вони вказують на два позитивні моменти, відомі як «дві зірки», і на один, який вимагає додаткової роботи, відомий як «побажання».
Техніка «Тижневий звіт»	У кінці кожного навчального тижня кожному учневі пропонується дати відповіді на такі запитання, як «Чому я навчився за тиждень?», «Що для мене залишилося незрозумілим?», «Які запитання я б поставив учням, якби я був учителем?» тощо.

Отже, зв'язок є позитивним. Позитивно налаштований педагог допомагає учням виконувати завдання. Коли вчитель отримує більше інформації про те, що знають учні про те, як вони міркують, що вони вчать і як це вчать, у нього більше шансів змінити навчання. Розглядаються також групові методи оцінювання та використання портфоліо для вимірювання навчальних результатів.

Гарантування активної участі учнів у процесі пізнання є наступною метою алгоритму організації формульованого оцінювання. Учні повинні використовувати знання, шукати його застосування, змінювати, розширювати, доповнювати, знаходити нові зв'язки та відносини тощо, щоб воно стало інструментом. Різноманітність методів, форм і методів роботи з навчальним матеріалом забезпечує це.

З практики випливає, що розробка критеріїв робить процес оцінювання зрозумілим для всіх учасників. Учні відчувають позитивне ставлення до процесу оцінювання, коли критерії розробляються разом з ними. Критерії, розроблені для поточного, або формульованого оцінювання, повинні пояснити,

що заявлено в навчальних цілях. Вкрай важливо, щоб учні знайомилися з критеріями до початку виконання завдання. Крім того, критерії повинні бути представлені у вигляді градацій, тобто різних рівнів досягнення очікуваного результату. Учні більше розуміють діяльність, пов'язану з успішним виконанням завдання, чим більш детально формулюються критерії.

Для того, щоб визначити мету навчання та досягти успіху, учні повинні навчитися самооцінюванню. Для самостійного оцінювання можна використовувати різноманітні форми, такі як карти, таблиці самооцінки та інші. Перед оцінкою роботи вчителів відбувається самооцінювання. Порівняння прогностичної та ретроспективної самооцінок використовується для формування достатнього самостійного оцінювання. У той же час самооцінювання включає визначення проблем і шляхів їх вирішення, а також оцінювання роботи учня. Доцільно також використовувати взаємооцінювання, але не надмірно.

На останньому етапі організації формувального оцінювання вчителі повинні адаптувати свої методи навчання відповідно до результатів оцінювання. Формувальне оцінювання дозволяє вчителям відстежувати, як учні досягають своїх навчальних цілей, і коригувати навчання на ранніх етапах. Крім того, воно дає учням усвідомлення більшої відповідальності за свою освіту.

Таким чином, оцінювання та навчання взаємопов'язані. Очевидно, що педагогічне оцінювання є однією з найважливіших частин сучасного навчального процесу. Якість оцінювання більшою мірою залежить від якості управління навчальним процесом. Формувальне оцінювання – це постійний процес спостереження за тим, як учні навчаються. Це необхідний компонент інтерактивного навчання, який сприяє розвитку навичок критичного та творчого мислення учнів, створенню середовища, яке стимулює запитання учнів. Формувальне оцінювання підтримує впевненість учнів у тому, що кожен з них може досягти кращих результатів, оскільки показує їм, що від них очікується.

1.3 Стан реалізації формувального оцінювання в науково-педагогічній літературі

Оскільки зараз відбуваються освітні реформи, країни по всьому світу повинні створити не лише нові освітні середовища, але й знайти способи перетворити освітні процеси на взаємодію, накопичення досвіду та створення нового. Система освіти зазнала значних змін за останні кілька років. Одним із прикладів є перехід від використання традиційних методів оцінювання для перевірки та підтвердження знань, навичок і навичок учнів до набагато ширшого спектру концепцій і методів збору «доказів навчальних досягнень». Оцінка в школі поступово набуває діагностичної та формувальної функції. Це робиться для визначення вихідних точок, цілей, інтересів і труднощів учнів, а також для отримання детального зворотного зв'язку, який допоможе учням зрозуміти свої сильні сторони та недоліки, щоб вони стали більш активними та мотивованими до участі в навчанні.

Проблеми розробки інструментів формувального та підсумкового оцінювання в початковій, середній та вищій школі досліджували зарубіжні й вітчизняні науковці, зокрема О. Березюк, Т. Береговська, А. Бжезінська, Н. Бібік, Дж. Брукс, О. Власенко, О. Головіна, Л. Гриневич, Ю. Гайдученко, Дж. Джул, М. Ловетт, Д. Макфарлейн-Дік, Є. Місіорна, Д. Ніколь, О. Підгорна, Дж.Ріндерле, Х. Родак, Г. Рул, Е. Соренсен, Д. Стерна, К. Тілле, Т. Тишка, Е. Трамбул, Дж. Франклін, Дж. Хетті та інші.

Згідно з аналізом наукової літератури, яка стосується проблеми розробки інструментів формувального та підсумкового оцінювання, простежується наявність розроблення окремих аспектів цієї проблеми. Однак недостатньо досліджено процес впровадження інструментів формувального оцінювання у старших класах закладу загальної середньої освіти.

Новий курс навчання в Україні та нові державні стандарти освіти вимагають нових методів оцінювання навчальних досягнень учнів. Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», одним із основних видів оцінювання є формувальне оцінювання. У ХХІ столітті дистанційне та змішане навчання стали нормою в середній та вищій освіті. Таким чином, оцінювання в навчальному середовищі стає все більш важливим. Ці методи дають учням більше можливостей для динамічної взаємодії, включаючи оцінку їхніх навчальних досягнень, особливостей та впливу інституційних та адміністративних факторів на освітніх процесах [34; 35].

Дослідниці О. Підгорна та Т. Береговська стверджують, що для успішного використання формувального оцінювання навчальний процес повинен нести цінність і створювати середовище в класі, де учні не бояться ставити запитання, робити помилки та показувати свої прогалини в знаннях. Формувальне оцінювання, яке також називають «оцінюванням для навчання», включає наступне: надання учням зрозумілих цілей на певний період часу; надання конструктивного зворотного зв'язку щодо того, наскільки добре учням вдається досягти цих цілей; і корекція вчителем навчального процесу відповідно до результатів учнів.

Згідно Дж. Бренсфорда, Дж. Брауна і Р. Кокінга, оцінювання є невід'ємною частиною результативного навчання. Отже, в сучасній середній освіті вчителя та студенти мають бути орієнтовані на оцінювання, а учням має бути надана можливість реалізувати свій потенціал та отримати професійну підтримку, щоб покращити результати [36]. Науковці відрізняють формувальне та підсумкове оцінювання, які є незалежними або фіксованими процесами та використовуються для підтримки навчання та підтвердження результатів [37]. Зокрема, формувальне оцінювання, яке може відбуватися щодня в межах уроку або предмету, спрямоване на покращення досягнення учнями цілей навчання за

допомогою дидактичних підходів, які можуть задовільнити їх конкретні потреби [38].

Формувальне оцінювання є фіксованим постійним процесом, який використовується вчителями та учнями, щоб набути доказів щодо прогресу навчання. Цей набуто з різних дій, підходів та ресурсів, допомагаючи учням досягати складних ціле роботи. Він допомагає учням ліпше розуміти свої цілі навчання та працювати над самостійно. Формальне оцінювання є спільним набувально-навчальним процесом, що відбувається з «учнями» замість «учні». Воно фіксує навчальні досягнення учнів і надає вчителям та учням можливість приймання ефективних рішень для досягнення своїх цілей.

Для впровадження формувального оцінювання потрібно небагато, замість конкретних програм, матеріалів чи ресурсів ефективні процеси передбачають співпрацю з учнями для включення наступних практик у цикли адаптивного викладання та учіння [38; 39; 40].

Перше – визначення цілей навчання та критерії успіху в освітньому процесі. Наявність чіткої мети та способу досягнення підвищує активність та мотивацію дитини. Учні мусять знати, що вивчають, чому це важливо, як це пов'язано з попередніми предметами, як це пов'язано їхніми інтересами, і вони можуть переконатись, що досягли цього. Завдання формувального оцінювання мусять бути реалістичними виборами, без яких дітей озброюють подібний носимий в реальному світі.

Друге – аналіз доказів мислення учнів. Дозволити вчителям збирати та думати про докази сформованого за процесу комунікації, чи то за допомогою записів на дошці, фліпчарті, голосом а, або за допомогою цифрового застосування.

Третє – стан самооцінки учня та змога отримати зворотний зв'язок за межами регуляції щоб інтегрувати їх думки про свій прогрес. Це дозволить учням говорити один з одним, після того як вони іншими, для спостережень, дискусій, аналізу власних я і спостереження думок про покращення моїх інших досягнень за думками

надійності під'єднання до піддержу тощо. Учні мусять реалізувати питання пошуку знань з однокласниками за допомогою Інтернету, дискусійних форумів і цифрових платформ.

Четверте, корекція стратегій навчання дасть учням працювати разом і доводити до виконання короткострокових та довгострокових цілей, аби допомогти утримувати індивідуалізований шлях розвитку та наділити впевненість у використанні свого попереднього досвіду та знань.

Польські дослідники джерел формувального оцінювання пишуть про те, що вчителі влаштовуються на усереднений прохідний рівень, що створює «енел ореолу» особливості, які в майбутньому можуть скоїтися. Це психолог окрім іншого означає те, що коли ми оцінюємо вчинки особистості людини, ми схильні приписувати цій людині й інші позитивні характеристики, втрачаючи об'єктивність оцінювання. У «Психологічних пастках оцінювання та прийняття рішень» Т. Тишка описує, як пунктуальність впливає на загальний результат дій дитини. Учителі влаштовують хороший результат для «гарних» дітей, що створює ефект пігмаліона і навпаки [41].

Американський письменник Дж. Хетті пропонує лінійну модель зображення себе, яка допомагає запобігти негативним навчальним перспективам, зумовленим шкільним оцінюванням, таким як мета, складність, самомотивація, незалежність, наполегливість або невзаємозамінність, спотворене уявлення про себе та порівняння з іншими. Дж. Хетті зауважив, що зворотній зв'язок поза шкалою є найкращим наслідувачем процесу навчання, якщо він матеріально зв'язаний з ясно визначеними цілями навчання та в основі відстеження успіху учнів у досягненні цієї мети, а також допоможе учням розробляти технологічні плани перспективи та отримувати підтримку [42].

Понад те, А. Бжезінська та Е. Мішорна вбачають, що вчителям, крім формувальної оцінки, характерних заохочень і присутній індивідуальний підхід

до кожного учня, їх силах, стимулюванні для продовження освітньої діяльності, відсутність критики, високо оцінюваний дитячий прогрес тощо [43].

Першовибірні запитання: ці запитання можна ставити окремим учнів або окремим групам, щоб зрозуміти, з якими конкретними поняттями чи діями учнів можуть виникнути проблеми. Наскільки питань обирається, стільки і стільки правильних відповідей. Базові запитання для аналізу наявних знань; «фокус» запитання, які дають учням точку відліку для уваги, зменшуючи відстань між кінцевою залишивши задній простір для аналізу; «матриця пам'яті» або порожній план, де деякі рядки таблиці можуть заповнюватися словами, в той час як інші повинні бути порожніми; миттєві відповіді, але на два запитання: що було самим важливим сьогодні завданням чи тема; що важливе вам, але не навчання.

Також існують засоби, за довірою яких можна формувати вміння творчого мислення. Ці засоби стимулюють діяльність учня для створення інтелектуальних продуктів, що є синтезом тем та проблемних суджень, системи ціннісних орієнтирів, комплексу знань та навичок, які учень вже має на момент вирішення завдань. Аналізуємо: Стратегії оцінювання процесу формування покращують як навчання вчителя, так і навчання на уроці: використовувати принципи процесуального оцінювання. це включає: елементи ідеальності; принципи – Д. Ніколя, Д. Макфарлейн-Діка для вільної діяльності учителів-гуманітаріїв; чіткі критерії успішності, що спрямовані на розмову зі школярами та обумовлюють їх рефлексію; автобіографічний аналіз школярів, надання ними докладних та впливових відповідей в авторській діяльності; зворотний корекційно-лікувальний та прогностичний зв'язок: позитивна мотивація самооцінки [44].

Зауважимо, що предметно-розвивальне середовище закладу середньої освіти повинно враховувати інтереси й потреби учасників освітнього процесу, збагачувати специфічні види діяльності, забезпечувати зону найближчого розвитку, спонукати до власної ініціативи, приймати самостійні рішення,

розвивати творчі здібності, виступати умовою розвитку соціальної й громадянської компетентності [45].

Головними принципами організації освітнього процесу є взаємоповага, діалогізація, самоврядування, демократизм, поєднання індивідуальної й групової роботи, співпраця учасників освітнього процесу – педагогів, учнів та батьків. Технологія проектування індивідуальної траєкторії на основі рефлексивного усвідомлення індивідуальної та групової роботи діяльності за допомогою засобів формувального оцінювання дозволяє оцінити знання й уміння учнів, дати оцінку діяльності всього класу та кожного зокрема. При побудові індивідуальної траєкторії моделюється ситуація для кожного учня: за допомогою одного й того ж завдання формуються різні знання, уміння й навички [46].

Отже, було проаналізовано літературні джерела, які стосуються засобів формувального оцінювання, проблеми розробки інструментів, роботи зарубіжних фахівців та, що потрібно для впровадження формувального оцінювання. Встановлено, що систематичне застосування формувального оцінювання сприяє доступу до якісної освіти, оскільки враховує інтереси й прагнення учнів, їх вікові та індивідуальні особливості, допомагає їм досягати кращих результатів навчання. Формувальне оцінювання сприяє розвитку в учнів метакогнітивних навичок, тобто вміння проєктувати й регулювати власну пізнавальну діяльність, визначати недоліки та способи їх подолання.

2 ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШИХ КЛАСАХ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МОДУЛЯ «ТЕХНІКИ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА»

2.1 Комплект засобів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у старших класах під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»

У педагогіці існує два види оцінювання: формувальне, яке дозволяє оцінити і змінити процес навчання, та підсумкове, яке дозволяє оцінити результати навчання. Після навчання проводиться підсумкове оцінювання, яке зазвичай проводиться у вигляді тесту або контрольної роботи. Формувальне оцінювання є частиною процесу навчання і використовується для визначення того, чи успішно учні справляються, а також для визначення того, як слід будувати подальший курс навчання. Під час написання календарного плану також враховувано відомі засоби формувального оцінювання та побудовано його так аби на кожному занятті вчитель міг використати один засіб. Перелік засобів формувального оцінювання, які запропоновано для використання на уроках технологій у старших класах представлено у таблиці (див. таблицю 2.1.1).

У сучасних школах самооцінювання учнів є важливим компонентом навчання, оскільки воно дозволяє учням визначити свої сильні та слабкі сторони, визначити свої потреби, взяти на себе відповідальність і прагнути до самореалізації. Якщо ви працюєте вчителем і не знаєте, як навчити учнів об'єктивно оцінювати свої досягнення, запам'ятайте простий і корисний

алгоритм: поясніть учням, для чого вони повинні мати навички самооцінювання. Учні повинні бути позитивно налаштовані на необхідність постійного аналізу своїх навчальних результатів. Для цього рекомендують розробити чіткі та зрозумілі критерії оцінювання разом з учнями, оформити їх, розташувати їх у класі на видному місці та спробуйте деякий час працювати за визначеним алгоритмом. Потрібно пояснити учням на практиці, що критерії оцінювання можуть змінюватися залежно від завдання та педагогічних цілей після того, як попередні кроки були успішно виконані. На останньому етапі сформулюйте висновки, розробіть план подальших дій і визначте цілі для покращення знань, навичок і навичок учнів. Таким чином, можна навчити дітей критичному мисленню, аналізу та прогнозуванню.

Таблиця 2.1.1 – Відповідність засобів формувального оцінювання темам уроків навчального модуля «техніки декоративно-ужиткового мистецтва»

№ п/п	Теми уроків	Засоби формувального оцінювання
1	2	3
1	Загальна інформація про декоративне оздоблення продукції. Коротка історія геометричного різьблення. Будова деревини. Опис порід деревини.	Самооцінювання взаємооцінюванням
2	Декоративні та технологічні характеристики геометричного різьблення. Композиції на основі орнаментів. Традиційні геометричні орнаменти різьблення.	Формула 3-2-1 опитування
3	Інструменти для геометричного різання. Правила безпеки та санітарно-гігієнічні норми.	Індекс-картки
4	Способи підготовки поверхні під геометричне різьблення. Прийоми геометричного різьблення.	Різнокольорові картки Опитування
5	Постановка проблеми. Визначення завдань, які необхідно виконати для завершення проекту.	Картки

Продовження таблиці 2.1.1.

1	2	3
	Робота з різними джерелами інформації. Аналіз і систематизація даних.	
6-14	Технологічний процес створення запланованого продукту.	Пишемо 2 хвилини Картки з відповідями Вправа «Вибивали» Формула 3-2-1 опитування Індекс-картки Самооцінювання Чотири кути Індекс-картки Формула 3-2-1 опитування
15	Представлення проекту. Аналіз результатів діяльності проекту. Оцінка себе та оцінка результатів своїх зусиль у проекті.	Самооцінювання
16	Постановка проблеми. Вибір об'єкта для проектування. Добір матеріалів для виготовлення виробу.	Шкала, взаємооцінювання
17	Робота з різними джерелами інформації. Пошук інформації, необхідної для виконання завдань проекту.	Картки
18	Розробка ескізного малюнка виробу з урахуванням знайдених зразків, стилю та особливостей кімнати, художніх інструментів, технологій виготовлення та методів декорування.	Тест
19	Вибір і підготовка матеріалів, інструментів, необхідних для виготовлення проектного виробу.	Формула 3-2-1 опитування
20	Технологічний процес створення запланованого продукту.	Індекс-картки
21	Технологічний процес створення запланованого продукту.	Взаємооцінювання
22	Технологічний процес створення запланованого продукту.	Чотири кути
23	Технологія виробництва та оформлення виробу.	Вправа «Вибивали»
24	Захист проекту. Оцінка виготовленого продукту та процесу праці відповідно до критеріїв.	Самооцінювання

Кінець таблиці 2.1.1.

1	2	3
25	Постановка проблеми. Визначення завдань, необхідних для успішного завершення проекту.	Картка сподівань Блог
26	Робота з різними джерелами інформації Пошук інформації, необхідної для виконання проєктних завдань.	Індекс-картки
27	Розробка ескізного зображення продукту з урахуванням: знайдених зразків.	Формула 3-2-1 Блог
28	Технологічний процес створення запланованого продукту.	Чотири кути Блог
29	Технологічний процес створення запланованого продукту.	Самооцінювання Блог
30	Технологічний процес створення запланованого продукту.	Блог
31	Технологічний процес створення запланованого продукту.	Вправа «Вибивали» Блог
32	Технологічний процес створення запланованого продукту.	У мене є запитання, хто має відповідь?
33	Захист проєкту згідно з планом. Оцінка та презентація проєктної діяльності.	Блог Картка результатів

Проблемні запитання вчителя допоможуть побудувати траєкторію навчальних дій, а визначення певних стандартів оцінювання підкаже дітям, які знання їм потрібно вивчити. Приклади проблемних запитань: Які знання я маю на даний момент? Яка моя мета? Яка моя найближча мета? Що потрібно зробити, щоб досягти мети?

Треба ставити запитання, які допоможуть учням об'єктивно оцінити свої результати, оскільки дітям важко аналізувати власні результати. Наприклад: Це справедлива оцінка виконаної роботи? Яке завдання не викликало труднощів? А які оцінки були складними? Які результати ви очікуєте, виконуючи це завдання наступного разу?

Техніка формувального оцінювання «3-2-1 зворотній відлік» відноситься до методів оцінювання, які виконуються письмово. Учні повинні дати відповідь

письмово на три запитання. Лист-опитувальник можна роздати кожному окремо, вивішати на дошку або роздати один на парту. Цю форму можна змінити, щоб відповідати будь-якій темі, яку ви вивчали в класі. Якщо повторювати цей формат, учні вже знатимуть, на що звертати увагу під час вивчення нового матеріалу. І вони отримають розуміння того, як підготувати себе до такого оцінювання. Учні повинні працювати разом, щоб виконати це завдання.

Індекс-картки можна використовувати у різних цілях. Зроблено спеціально для учнів школи. Їх можна роздрукувати (одну або дві картки на листок) для кожного. Деякі картки можна роздрукувати як плакати на дошку, а деякі можна заламінувати. Роздайте учням картки або аркуші паперу і попросіть їх записати щось за інструкцією на обох боках. На лицевій стороні: ґрунтуючись на інформації, яку ви отримали з теми уроку, перерахуйте «великі ідеї», які стосуються цієї теми, і запишіть їх як підсумок теми. Зворотний бік: Запишіть щось, що ви поки що не зовсім зрозуміли щодо вивченого матеріалу, і запишіть це як твердження або запитання. Це хороша вправа на оцінювання, і вона не займає багато часу на уроці. З іншого боку, вчителю повністю доручено переглянути та відрефлексувати все.

Різнокольорові картки є засобом участі, який дозволяє учням продемонструвати своє розуміння теми, не озвучуючи її. «Кольоровий» залишається незмінним, оскільки він фіксує описовий нюанс візуальної привабливості, зберігаючи значення оригінального речення. «Флешкартки» можуть замінити «картками», щоб зберегти концепцію. Кожен відтінок має особливе значення, що дозволяє педагогу швидко оцінювати рівень знань учнів і швидко адаптувати навчальний курс. Як ефективно використовувати кольорові картки. Потрібно сказати дітям, що означає кожен колір, перш ніж почати. Діти можуть показати свої відповіді після того, як ми поговоримо про новий матеріал. Подивитися наскільки добре спрацювали картки, і міняйте свою

роботу щоразу, коли використовуєте їх для практики. Необхідно хвалити студентів за активність і участь. Система кольорових карток може бути ефективним способом покращити взаємодію між інструкторами та їхніми учнями. Ця модифікація сприяє більш жвавій обстановці, де кожен учень може висловити свою точку зору та отримати допомогу.

Ще одним засобом формувального оцінювання є картки. Після вивчення нового матеріалу дати кожному учню дві маленькі картки. Поясніть, що на одній з них вони мають записати головні думки, які запам'ятали за урок: це можуть бути основні поняття, правила чи просто загальне враження про тему. Нехай це буде лише кілька речень. На іншій картці – все, що було незрозумілим, запитання, які виникли під час вивчення матеріалу. Зберіть картки, не підписуючи їх. Це створить атмосферу довіри, де кожен учень зможе відкрито висловити свої думки, не побоюючись помилитися. Далі, проаналізуйте відповіді. Сортуйте картки за типом запитання або тематичним блоком. Це швидко покаже вам найбільші проблеми в темі. Зберіть картки та обговоріть їх на наступному уроці. Почніть із запитань, які найбільше хвилюють учнів. Запросіть усіх поділитися своїми думками та вільно запитуйте. Вправа в класі: ця діяльність допомагає зробити навчання кращим і веселішим для учнів у класі.

Вправа пишемо дві хвилини допомагає побачити, як швидко діти можуть вивчати нові речі та думати про це. Молодь може створити енергійний навчальний простір, роздавши картки із запитаннями. Кожна робота є різною і змушує дітей використовувати те, що вони знають, по-новому. Потрібно розуміти це так: кожне завдання – це унікальна ситуація, яка спонукає учнів використовувати отриману інформацію. Крім того, можна сприймати так: Кожна робота – це особливий вид проблеми, яка спонукає дітей до дій. Допомогти їм зосередитися та відповісти, просто встановивши їм певний ліміт часу. Збираючи картки, ви дасте цінний відгук. Швидке оцінювання дає змогу

осягнути весь сценарій, тоді як ретельний аналіз допомагає визначити точні труднощі, з якими стикаються учні. Розповідаючи кожному учневі, як вони йдуть, це допомагає їм краще вчитися та виправляти те, чого вони не знають. речення: Змініть це завдання, ставлячи різні запитання, використовуючи малюнки або спонукаючи учнів працювати в парах. Для навчання дітей дуже важливо, щоб уроки були цікавими та корисними. Цей підхід не тільки оцінює розуміння учнями, але й допомагає розвивати аналітичні здібності та ефективно писати в межах обмеженої тривалості.

Використовуючи на уроках картки з відповідями потрібно дати учням працювати з картками з цифрами, щоб відповісти на запитання та побачити, що вони знають. Це ефективний навчальний ресурс. Всі долучаються до цієї цікавої діяльності. Уявіть собі класну кімнату, де учні тримають маленькі картки з цифрами. Об'єднайте зусилля та виберати шлях, оскільки це заохочує командну роботу та суперництво. Цей метод має багато переваг. По-перше, вчитель може побачити, чи швидко учні отримують урок. По-друге, це змушує всіх учнів зосередитися та приймати рішення. Ця річ виглядає приємною та допомагає класу почуватися краще. Однак це ще не все. Цей метод можна налаштувати для різних вікових рівнів і предметів. Використовуючи ряд рівнів складності та розкриваючи менш очевидні або приховані деталі, можна зіткнутися з різними типами запитань. Використовуючи діапазон рівнів складності та розкриваючи менш очевидні чи приховані деталі, можна натрапити на різні типи запитань. Можна працювати з усім класом, певною кількістю учнів або об'єднати їх у пари. Цей тест допомагає перевірити, що учні вже знають, і покращити роботу в команді, швидко приймати рішення, помічати деталі та бути частиною групи. Ось спрощений варіант: «Учень повинен обдумати всі поради і вибрати те, що краще». Учень повинен переглянути всі думки та вибрати найбільш підходящу. Простими словами, можна сказати, що цей метод є широко використовуваним

інструментом, який підходить для будь-якого навчального предмета. Ця стратегія робить навчання цікавим, корисним і тривалим для студентів.

На уроках також можна використовувати вправу «Вибивали», вона допоможе учням краще засвоїти знання які вони здобули на уроці. Для того щоб це реалізувати потрібно попросити кожного учня написати на аркуші паперу від трьох до п'яти ідей або тверджень щодо концепції чи теми, яку вони вивчають. Коли студенти закінчили це робити, вони встали. Потім запросити когось поділитися однією з ідей, які записали. Якщо хтось має таку ж думку чи твердження, інші вислухають і закреслять сказане. Коли всі думки висловлені, він сідає. Після чого продовжуєте запрошувати дітей відповідати, доки всі не сядуть. Оскільки слухаєте ідеї чи інформацію, якими ділиться кожна особа, можна відчувати загальний рівень розуміння концепції чи теми, яку вивчаєте, і чи є прогалини в знаннях. Після цього можна зробити ґрунтовне (і при необхідності відкоригувати) узагальнення, тобто подивитися, наскільки діти заглибилися в тему. Таке домашнє завдання можна виконувати раз на тиждень, достатньо 20-хвилинного заняття.

Під час застосування вправи чотири кути учні обирають точки зору на основі свого розуміння концепції чи теми, що вивчається. Потім потрібно поросити їх обміркувати свій прогрес разом з іншими в їхній групі. Кожній групі можна поставити запитання для обговорення. Для тих, хто обирає кут 1, слід звернути особливу увагу на формулювання своїх запитань. Залежно від ваших запитань вони можуть переглянути свою позицію. Щоб визначити свою точку зору, учням необхідно вибрати шлях, з яким вони себе асоціюють, виходячи з того, як вони оцінюють свій рівень знань з теми, що вивчається. Далі потрібно провести корекцію навчання в групах: представник 1 кута об'єднується в пари з представником 3 кута, а представник 2 кута – з представником 4 кута. Решта – стежити за тим, що відбувається, надавати необхідну допомогу, підсумовувати й узагальнювати.

Для того щоб використати засіб оцінювання шкала учням потрібно запропонувати ряд тверджень, які не мають чіткої правильної чи неправильної відповіді. Ці твердження мають бути сформульовані так, щоб стимулювати роздуми, викликати емоційну реакцію чи іншу інтерпретацію. Кожен учень індивідуально оцінює запропоноване твердження за шкалою від 1 до 5, де 1 означає повну не згоду, 2 – скоріше не згоду, 3 – нейтральну позицію, 4 – скоріше згоду, 5 – повністю згоду. Попросити учнів подумати, чому вони вибрали ту чи іншу оцінку, і бути готовими пояснити свою думку. Після цього учні працюють разом у парах або малих групах. Вони порівнюють свої оцінки та обговорюють, чому їхні погляди можуть або не можуть збігатися. Під час дискусії учні повинні намагатися пояснити свою точку зору, щоб інша сторона зрозуміла їх точку зору. Водночас вони повинні бути відкритими до інших думок, задавати уточнюючі запитання та аналізувати, як аргументи інших впливають на їх власне бачення. Коли обговорення у двох осіб або в малих групах закінчено, проведіть загальне обговорення всім класом. Учні діляться досвідом роботи в парах: які твердження викликали найбільше розбіжностей, чиї аргументи їх здивували, чи змогли вони змінити свою думку під впливом партнерів. Викладачі можуть задавати запитання, щоб допомогти учням глибше обдумати свої висновки, наприклад: «Який найвагомий аргумент для зміни вашої позиції?», «Чому, на вашу думку, це твердження викликало таку різну реакцію?» або «Як ви ставитесь до думки вашого партнера вплив допоможе вам краще зрозуміти себе?» Мета цієї вправи – розвиток критичного мислення, навичок аргументації, емпатії, уміння висловлюватись у конструктивному діалозі. Це завдання не тільки сприяє поглибленому аналізу обговорюваної теми, але й вчить студентів взаємодіяти, поважати різні точки зору та знаходити точки спільного розуміння.

Тестування є одним із найвідоміших і зручних методів оцінювання знань і навчальних досягнень учнів. Всі вчителі хоча б регулярно використовують

контрольні роботи, і, напевно, кожен погодиться, що школярі дуже добре сприймають цей вид роботи. Крім того, немає кращого інструменту для швидкої перевірки рівня засвоєння знань і виявлення прогалин у навчанні! Але іспити — це не просто перевірка знань і оцінка навчальних досягнень учнів. Це також багато цікавих рішень і можливостей для вчителів і дітей. Одна з них – розвага. Так, використання тестів може бути веселою грою або частиною цієї гри або навіть неймовірно захоплюючою місією! Найкраще, що це дуже просто.

Картка сподівань та результатів ідеально підходить для вивчення великих тем, ця вправа не тільки залучає учнів на початку, але й дозволяє їм поміркувати та продемонструвати свій прогрес наприкінці. На початку теми учням пропонується заповнити картку сподівань. Це картка де учні пишуть про їхні очікування, інтереси чи труднощі, з якими вони можуть зіткнутися. Наприклад, можна написати, що вам цікаво дізнатися, які навички ви хочете вдосконалити або як ви хочете подолати труднощі під час вивчення теми. Ваші відповіді будуть записані на відео за допомогою смартфона, і ви зможете переглянути їх і порівняти свої результати в кінці теми. Під час вивчення теми учні працюють над різними завданнями та проектами, поступово наближаючись до поставлених цілей. Вчителі нагадують учням про їхні початкові очікування та дозволяють учням оцінити свій прогрес у процесі навчання. Після закінчення теми учням пропонується знову заповнити картку. Потрібно написати свої результати, наприклад, чого навчилися, які виклики подолали, що подобається і що хотіли б зробити інакше. Відповіді також будуть записані на відео. Суть полягає в спільному перегляді відео на початку та в кінці навчання. Це дає можливість учням побачити, як вони змінилися, які знання та вміння набули, які труднощі долали під час роботи над предметом. Вчителі можуть зосередити свою увагу на важливих моментах. Наприклад, як учені спочатку хвилювалися, але тепер можуть висловлюватися чітко та впевнено, або як їхні очікування

привели до конкретних успіхів. Такий підхід не тільки підкреслює важливість їх прогресу, але й надихає їх і показує, що кожне їх зусилля має значення.

Під час застосування вправи «У мене є запитання, хто має відповідь?» потрібно створити набір двосторонніх карток. На одній стороні картки написати запитання про те, що вивчають учні. Відповідь написана на звороті, а питання і відповідь на окремих картках. Роздати картки учням, вибрати одну та почати читати запитання. Усі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб переконатися, що вони правильні. Той, хто знайшов правильну відповідь, читає її вголос, а вчитель з іншими учнями обговорює та пояснює, чому. Потім учень перевертає картку і читає запитання. І так до тих пір, поки не буде отримано відповіді на всі запитання.

Отже, було розроблено та обґрунтовано комплект засобів формуального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва». Запропоновано тематичний план уроків до даного модуля та встановлено відповідність застосування засобів формуального оцінювання під час викладання конкретних тем.

2.2 Особливості впровадження формуального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»

За результатами дослідження варто зазначити, що формувальне оцінювання є одним із найефективніших способів підвищення успішності учнів. Формувальне оцінювання має великий потенціал, проте необхідні подальші дослідження його впливу на оцінювання навчання в закладах

загальної середньої освіти. Крім того, необхідні предметні перевірки формуального оцінювання, наприклад, технології, тому що різний характер предмета впливає на те, як проводиться формувальне оцінювання. Емпіричні дослідження також показали, що ефекти подібних втручань у різних предметах мають різні наслідки. Виходячи з вищезазначеної потреби в дослідженнях, огляд, представлений у даному параграфі, зосереджується на наступному дослідницькому питанні: Якою мірою формувальне оцінювання має впливає на успішність учнів, зокрема з технологій?

Формувальне оцінювання – це спосіб викладання та навчання, і його не слід плутати з процесами оцінювання, що проводяться для виставлення оцінок та відбору (зазвичай його називають підсумковим оцінюванням). Одним з труднощів у висновках та узагальненнях результатів досліджень щодо формуального оцінювання є те, що цей термін використовується в дещо різних значеннях, хоча і з тим самим основним змістом. Ці відмінності можуть призвести до різних результатів в дослідженнях. У цьому огляді досліджень формувальне оцінювання концептуалізується наступним чином: Практика в класі є формувальною в тій мірі, в якій докази про навчальні досягнення учнів збираються, інтерпретуються та використовуються вчителями, учнями або їхніми однолітками для прийняття рішень щодо наступних кроків у навчанні. У навчанні, які, ймовірно, будуть кращими або більш обґрунтованими, ніж рішення, які вони прийняли б за відсутності доказів, що були отримані.

Під час дослідження сформовано календарний план з технологій для учнів 11 класу на основі прийнятої програми, розміщений у параграфі 2.1. У даній розробці зроблено акцент на трьох компонентах: знаннєвий, діяльнісний та ціннісний. До знаннєвого компонента було віднесено такі вміння та навички які учень має засвоїти під час навчання:

– знання методів та технік виробництва декоративно-ужиткових виробів;

- знання історії та сучасних тенденцій декоративно-ужиткового мистецтва;
- розуміння символів декоративно-ужиткового мистецтва;
- знання звичаїв використання кольорової гами в декоративно-ужитковому мистецтві;
- знання роботи народних майстрів України та інших народів, які проживають в Україні;
- знання структурних компонентів, які він створив для свого проєкту;
- розуміння факторів, які впливають на якість виконаної роботи за допомогою технології;
- володіння списком інструментів і пристосувань, необхідних для виготовлення продуктів за допомогою відповідної технології;
- розуміння декоративно-ужиткового мистецтва та іноземну термінологію.

До діяльнісного компонента вирішено віднести наступні вміння:

- застосування методів проєктування для створення декоративно-ужиткових виробів;
- добирання матеріалів, інструментів та пристосувань для виробу та використання їх з дотриманням техніки безпеки;
- визначення кількості необхідних матеріалів;
- створення продукту відповідно до народних традицій, включаючи форму, кольорове рішення та символи;
- дотримання послідовності виготовлення продукту;
- дотримання правил безпечної праці під час виконання технологічних операцій;
- визначення вартості товару.

На ціннісному компоненті вирішено зробити акцент на наступних вміннях та навичках:

- шанування звичаїв свого народу;
- цінування роботи народних майстрів;
- розуміння, наскільки важливо зберегти народні традиції, такі як ідентичність народу та зв'язок поколінь;
- обґрунтування технологій, які були обрані для забезпечення високоякісного завершення проєкту.

Таким чином, визначено особливості впровадження формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва», представлено методичні рекомендації щодо використання комплекту засобів формувального оцінювання на уроках технологій у старших класах.

2.3 Хід та результати дослідження

Для того, щоб переконатися в доцільності запропонованих засобів формувального оцінювання, було розроблено анкети для учнів та вчителів, щодо використання формувального оцінювання на уроках технологій.

Результати анкетування щодо використання формувального оцінювання на уроках технологій викладено у наступному тексті.

В першому питанні, результати анкетування показали, що 50% опитуваних відповіли, що можуть зрозуміти свої сильні сторони та слабкі сторони завдяки цьому. 20% сказали, що під час навчання можуть отримувати від вчителя коментарі, а ще 20% сказали, що це дає мені мотивацію докладати більше зусиль і розширювати те, що я знаю. І по 5% відповіли, що їх це не цікаве та не є корисним (див. рисунок 2.1).

Яким чином формування оцінок допомагає вам навчатися?

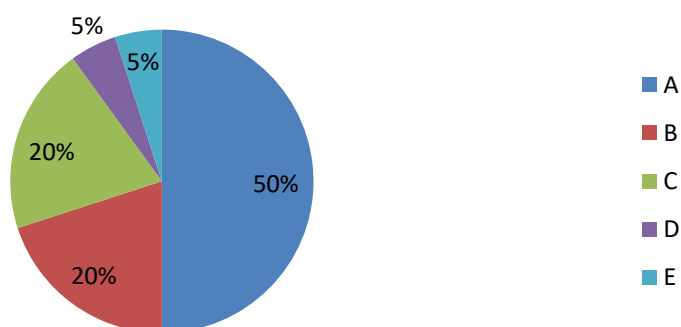

Рисунок 2.1 – Представлення результатів анкетування

В другому – 60% опитуваних сказали, що це дуже важливо, оскільки це допомагає їм зрозуміти способи покращити свої результати. Ще 20% відповіли, що це є важливим незважаючи на те, що вона не завжди зрозуміла, і по 10% відносяться нейтрально або немає значення і можуть обходитися без цього (див. рисунок 2.2).

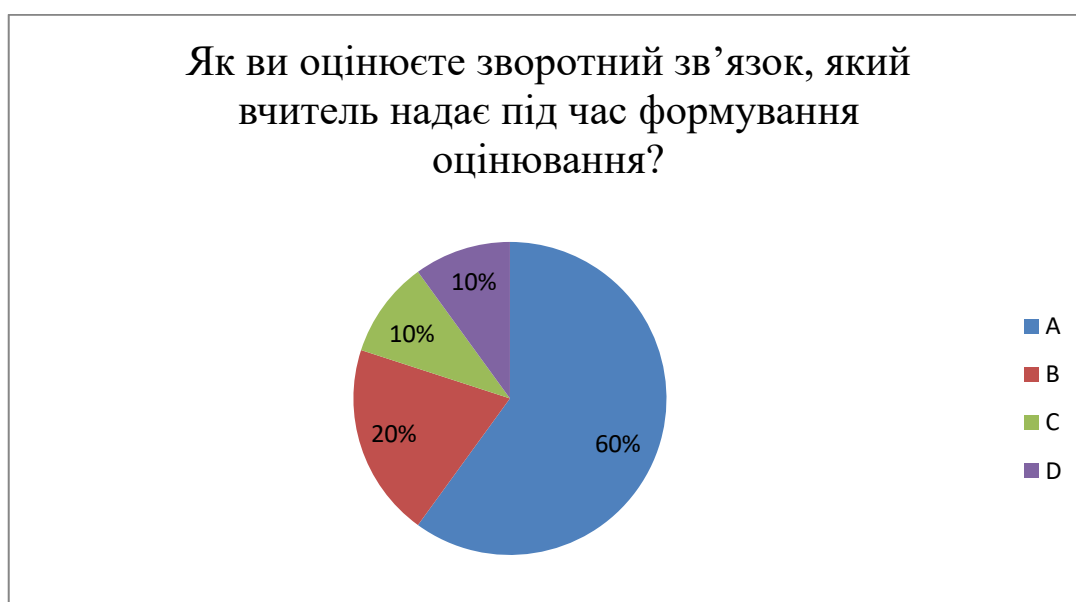

Рисунок 2.2 – Представлення результатів анкетування

Результати третього питання є такими: 5% відповіли що вчитель використовує тести та контрольні завдання, 10% – завдання та проекти вдома та 5% дали інші відповіді, наприклад, нічого не використовує або не знаю. А найбільше 50% відповіди, що вони беруть участь в дискусіях, а 30% відповідей було за завдання та вправи в класі, які є інтерактивними (див. рисунок 2.3).

Рисунок 2.3 – Представлення результатів анкетування

Результати четвертого питання стали такими: 70% всіх голосів було віддано за формувальний оцінювальний тест правильно відображає оцінки, 20% сказали, що час від часу оцінки не відповідають моїм знанням і 10 % відповіли, що формувальне оцінювання не допомагає правильно оцінити те, що знаєш (див. рисунок 2.4).

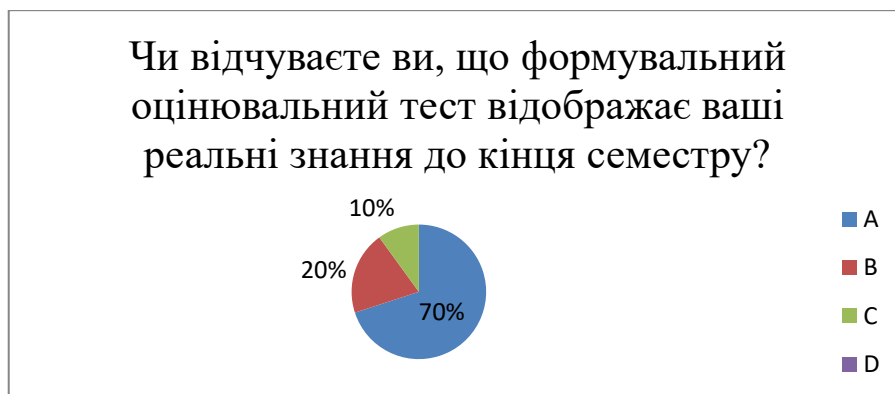

Рисунок 2.4 – Представлення результатів анкетування

Результати п'ятого запитання є такими: 40% опитуваних відповіли, що це дозволяє не переживати через кінцеві оцінки, а також працювати над своїми помилками. Ще 40% сказали, що стрес все одно виникає іноді і 20% відповіли що стрес такий же, як і раніше (див. рисунок 2.5).

Рисунок 2.5 – Представлення результатів анкетування

Результатом того як як часто ваш вчитель повідомляє про прогрес у формувальному оцінюванні стали такими: 40% відповіли, що кожного разу після виконання завдань або занять, ще 40%, час від часу, щомісяця або після важкої роботи і ще по 10% нечасто або не було відповіді (див. рисунок 2.6).

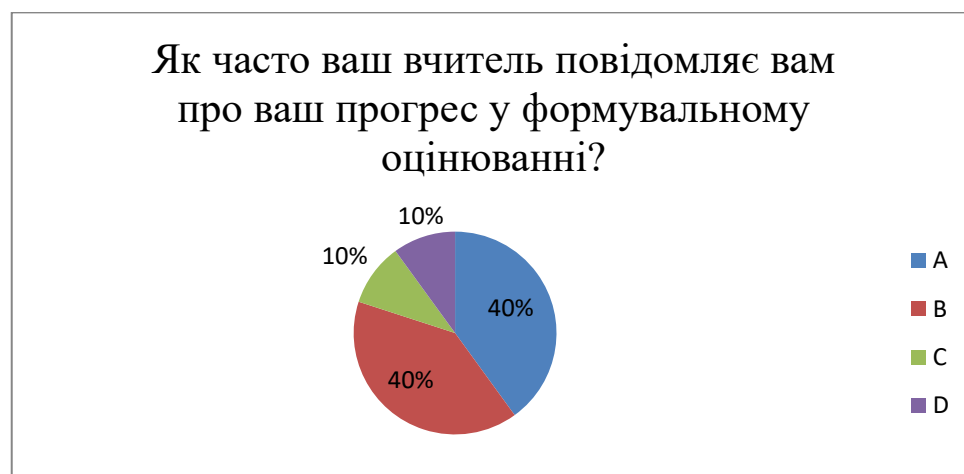

Рисунок 2.6 – Представлення результатів анкетування

Результати сьомого питання є такими: 50% відповіли, що хотіли б більше коментарів в процесі формувального оцінювання, ще 30% хотіли б більше корисних завдань та по 10% сказали, що потрібно більше часу приділяти виконанню завдань та вибору методів оцінювання (див. рисунок 2.7).

Рисунок 2.7 – Представлення результатів анкетування

Відповіді восьмого питання розділилися таким чином. 70% відповіли, що намагаюся використовувати кожен коментар, як і завжди, 20% – час від часу, якщо це необхідно для певної теми і 10% сказали, що не часто використовували поради, отримані під час формувального оцінювання, щоб покращити свої знання (див. рисунок 2.8).

Рисунок 2.8 – Представлення результатів анкетування

Дев'яте запитання стосувалося якою мірою задоволені формувальним оцінюванням і результати є такими: 60% абсолютно задоволені, 25% просто задоволені, 10% були нейтральні і 5% нещасливі (див. рисунок 2.9).

Рисунок 2.9 – Представлення результатів анкетування

Загальна оцінка якості засобів формувального оцінювання була проведена за допомогою експертного оцінювання.

Опитувані експерти повинні були дати відповіді за 5-бальною шкалою де 1 – дуже погано, 5 – відмінно). Відповіді розділилися таким чином: 30% відповіли відмінно, ще 30% – добре, 20% – задовільно, і по 10% голосів віддали незадовільно та дуже погано (див. рисунок 2.10).

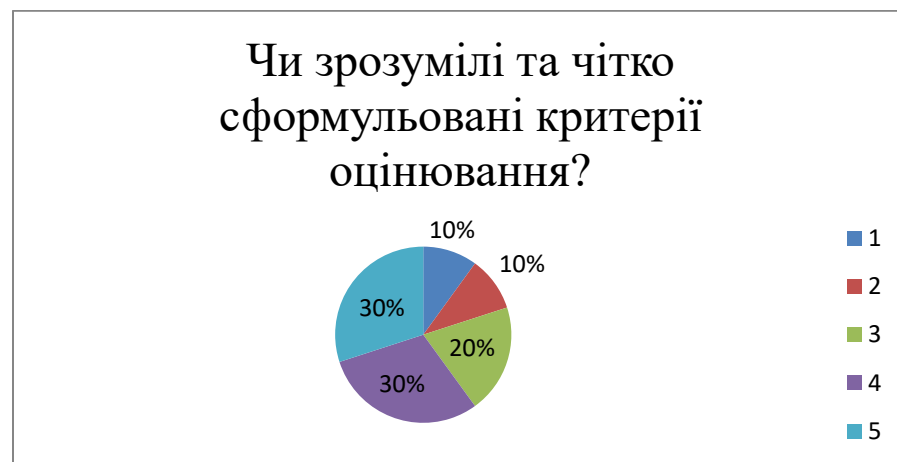

Рисунок 2.10 – Представлення результатів анкетування

На скільки зручно використовувати засоби під час уроку результатами даного питання стали: 60% відповіли відмінно, ще 20% – добре, 10% – задовільно, і по 5% голосів віддали незадовільно та дуже погано (див. Рисунок 2.11).

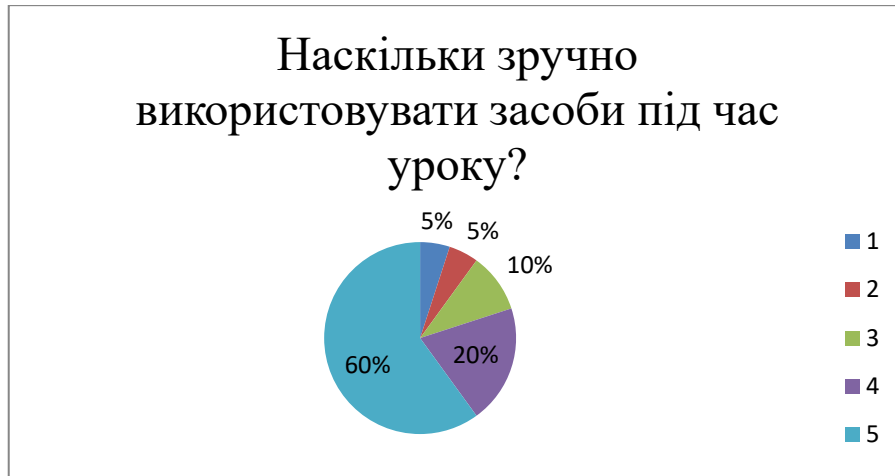

Рисунок 2.11 – Представлення результатів анкетування

На питання, чи відповідають засоби навчальній меті уроку, переважна більшість, а саме 60% відповіли відмінно, 30% – добре і 10% сказали задовільно. Негативних відгуків не було (див. рисунок 2.12).

Рисунок 2.12 – Представлення результатів анкетування

Чи враховано різний рівень підготовки учнів у засобах оцінювання, результатами даного питання стали: 60% відповіли відмінно, ще 25% – добре та 15% – задовільно. Негативних відгуків не було (див. рисунок 2.13).

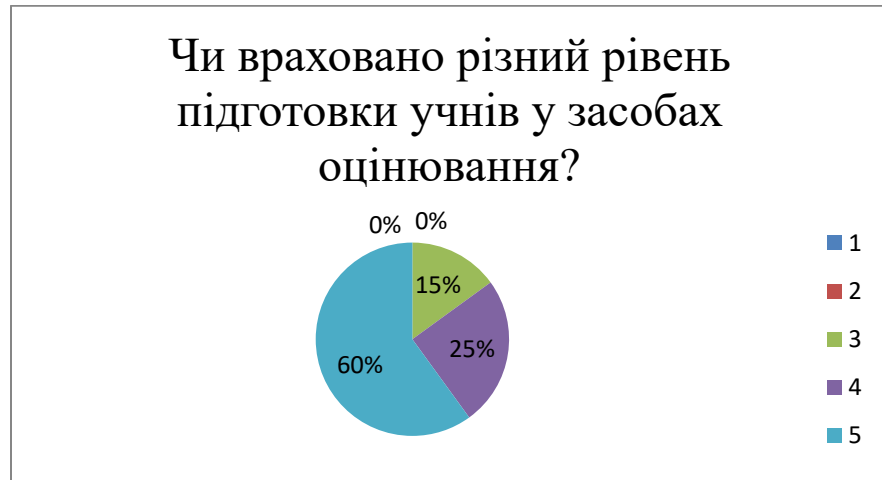

Рисунок 2.13 – Представлення результатів анкетування

На запитання, чи забезпечується за допомогою засобів зворотний зв'язок учням, результатами даного питання стали: 70% відповіли відмінно, ще 10% – добре, 15% – задовільно, і 5% голосів віддали незадовільно (див. рисунок 2.14).

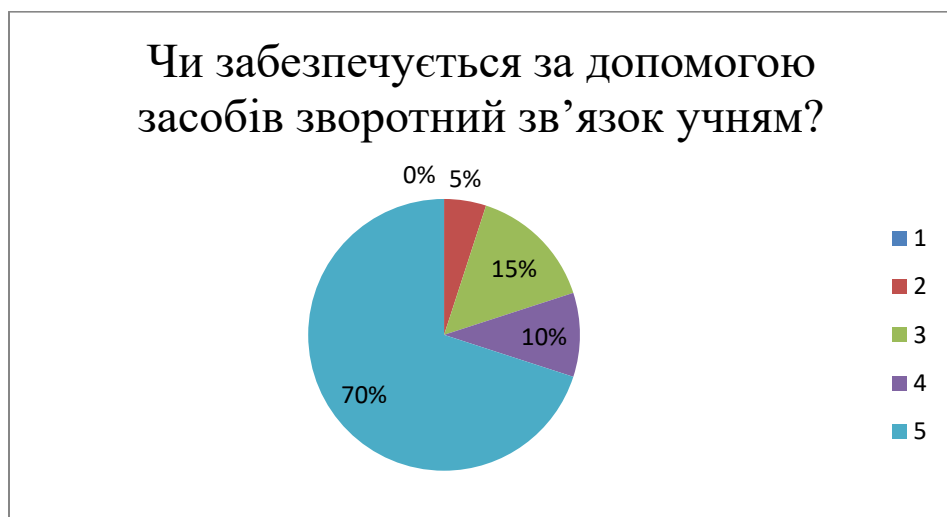

Рисунок 2.14 – Представлення результатів анкетування

Чи допомагають засоби формувального оцінювання розвивати самостійність учнів, на дане запитання більшість відповідей, а саме 70% були відміннимим, ще 15% добре, 10% задовільно і лише 5% не задовільно (див. рисунок 2.15).

Рисунок 2.15 – Представлення результатів анкетування

Оцінка результативності: експертам потрібно було дати відповідь так/ні.

Чи спостерігалось покращення навчальних досягнень учнів після впровадження засобів, і переважна більшість 80% експертів висловила думку що покращення відбулися і лише 20% відповіли що змін не було (див. рисунок 2.16).

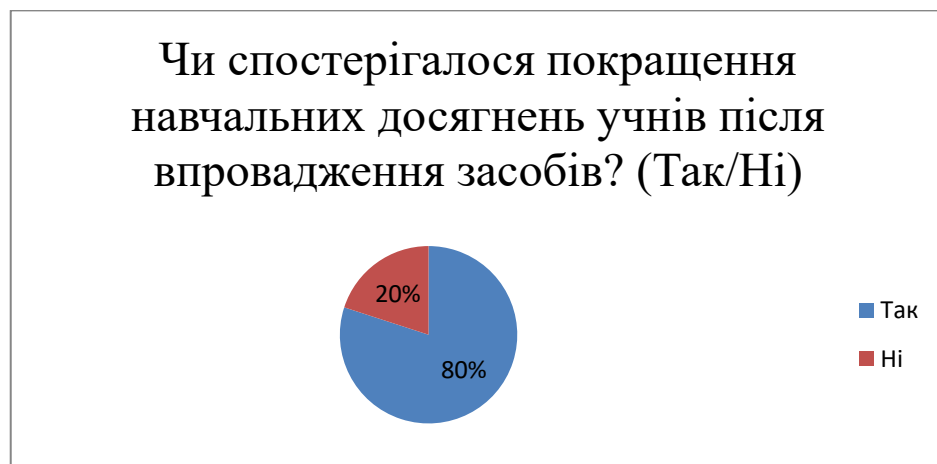

Рисунок 2.16 – Представлення результатів анкетування

На запитання, чи підвищився рівень самостійності та відповідальності учнів за свої результати, відповіді розділилися наступним чином: 90% відповіли, що рівень самостійності підвищився і лише 10% сказали за нічого не змінилося (див. рисунок 2.17).

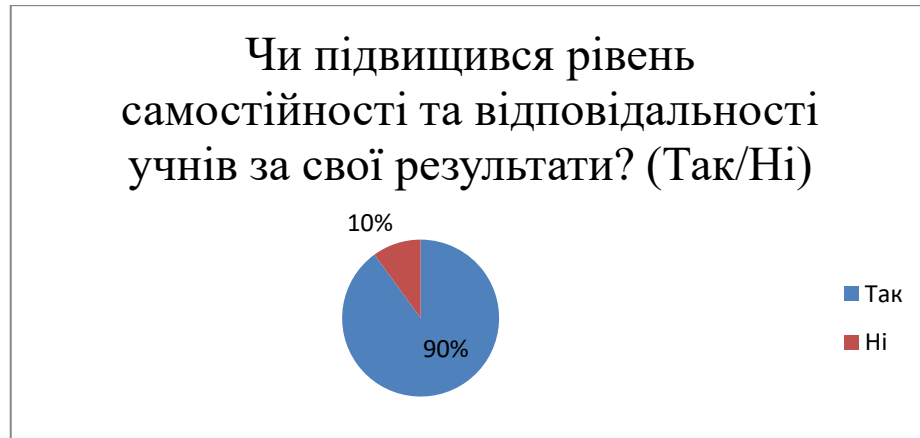

Рисунок 2.17 – Представлення результатів анкетування

Чи зменшилася кількість помилок під час виконання завдань, на дане запитання 70% експертів відповіли, що кількість помилок зменшилася, а 30% сказали, що кількість помилок не зменшилася або навпаки збільшилася (див. рисунок 2.18).

Рисунок 2.18 – Представлення результатів анкетування

Узагальнена оцінка усього комплекту засобів формувального оцінювання.

На основі спостережень, чи рекомендуєте ці засоби для впровадження у навчальний процес, на дане запитання 90% експертів відповіли що рекомендують їх до використання і лише 10% утрималися від відповіді або негативно висловилися на цей рахунок (див. рисунок 2.19).

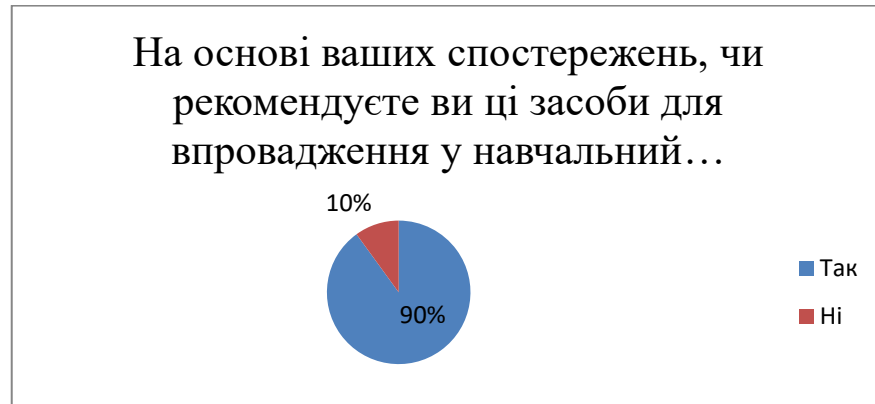

Рисунок 2.19 – Представлення результатів анкетування

Загальна оцінка засобів формувального оцінювання була такою: 70% оцінили її на відмінно, 20% – добре і по 5% оцінили як задовільно або незадовільно (див. рисунок 2.20).

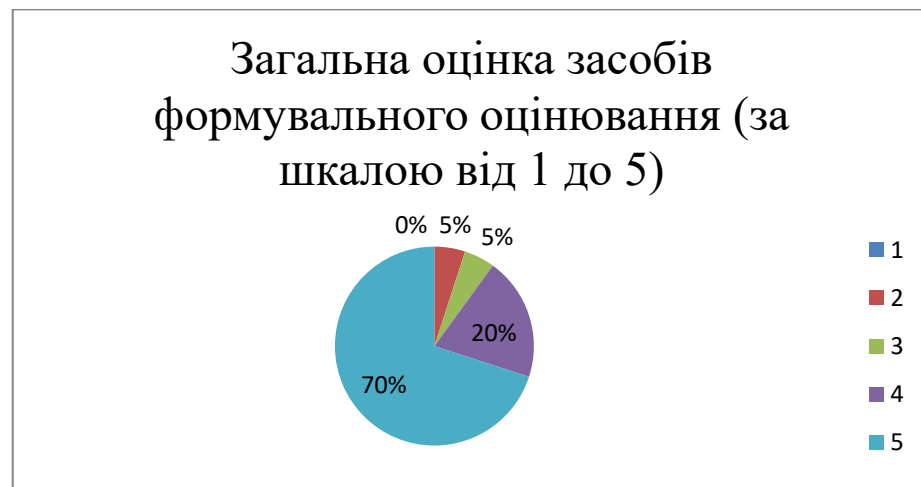

Рисунок 2.20 – Представлення результатів анкетування

Педагогічна та методична розробка, присвячена формувальному оцінюванню на уроках технологій, є важливим етапом у процесі вдосконалення навчання в контексті сучасних освітніх практик. Метою цього твердження було вивчення ефективності використання формуючого оцінювання в освітньому процесі та оцінка результатів, які цей підхід забезпечує на різних етапах навчання учнів. В ході оцінки фахівцями були враховані як позитивні результати, так і проблеми, що виникли при впровадженні цих розробок, і складені рекомендації щодо вдосконалення методичного матеріалу.

Формувальне оцінювання, на відміну від традиційного, спрямоване на постійний моніторинг успішності учнів та надає можливість координувати навчальний процес у режимі реального часу. Завдяки такому підходу учні можуть не тільки отримувати оцінки в кінцевому результаті, а й усвідомлювати свої сильні і слабкі сторони і координувати свою діяльність на основі зворотного зв'язку.

Такий підхід розвиває самоконтроль в учнів, оскільки з'являється можливість не тільки оцінити себе, а й взаємно оцінити роботу однокласників, що створює атмосферу колективної декомунізації та взаємної підтримки в процесі навчання. Студенти почали більше зосереджуватися на власному прогресі, а також на оцінках, важливих для розвитку самооцінки та незалежності.

Однією з головних проблем було те, що ця техніка не була зрозуміла і прийнята деякими здобувачами освіти. Більшість учнів швидко звикли до нової форми оцінювання, але деякі не відразу зрозуміли важливість постійного відстеження прогресу та оцінки не лише кінцевого результату, а й процесу виконання завдання. Деякі сприйняли це як додатковий тягар, збільшивши обсяг виконуваної роботи.

Інша проблема полягала в тому, що деякі вчителі не були готові використовувати формувальні оцінки. Вчителі, які не мали достатнього досвіду

в цій техніці, стикалися з труднощами в організації регулярних оцінок учнів та встановленні процесів зворотного зв'язку. Для максимальної ефективності важливо надати вчителям знання та навички, необхідні для роботи з новими методами оцінювання, а також надати їм відповідні методологічні матеріали та інструменти для ефективного застосування цього підходу.

Іншим важливим аспектом є тимчасові обмеження, що виникають при проведенні формування оцінок. На організацію зворотного зв'язку, проведення самооцінки і взаємну оцінку учнів йде досить багато часу. Це може бути проблемою, якщо тривалість уроків обмежена, тому що необхідно знайти баланс між часом, відведеним на виконання основного завдання, і часом, що витрачається на оцінку і аналіз результатів.

Беручи до уваги отримані результати, можна зробити висновок, що формувальні оцінки мають великий потенціал для розвитку критичного мислення, незалежності та відповідальності учнів. Однак для досягнення максимальної ефективності необхідно продовжувати роботу щодо вдосконалення методичного підходу, підвищення кваліфікації вчителів та створення сприятливих умов для впровадження цієї методики в освітній процес.

ВИСНОВКИ

У результаті педагогічного дослідження та на основі аналізу наукових джерел було виявлено, що оцінка навчальних досягнень учнів, зокрема формувальне оцінювання, є складним і багатогранним процесом. Згідно з сучасними педагогічними дослідженнями, контроль і оцінювання знань і навичок учнів є найважливішими та необхідними компонентами освітнього процесу в структурі освітньої діяльності. З огляду на це, оцінювання освітньої діяльності є сферою педагогічної діяльності, яка постійно змінюється, щоб покращити освітній процес.

У світлі сучасної модернізації освітнього процесу в Україні формування діяльності вчителів стало пріоритетним. Рефлексія стала провідним методом оцінювання завдяки постійному аналізу процесу навчання. Цей метод оцінювання дозволяє учням самостійно визначити свої здібності та можливості навчання.

У процесі аналізу нормативних документів, пов'язаних з темою кваліфікаційного дослідження, було виявлено, що законодавчі акти здебільшого використовують компетентнісний підхід, коли йдеться про особливості організації освітнього процесу. Було виявлено, що проблема оцінювання досягнень учнів у навчанні розглядається достатньо ретельно. Однак більш глибокі дослідження потрібні для вирішення проблеми використання формувального оцінювання у старших класах, оскільки цей метод оцінки знань і навичок учнів тільки починає поширюватися.

Під час написання кваліфікаційної роботи проаналізовано сутність поняття «оцінювання навчальних досягнень учнів», його значення, з'ясовано сутнісні характеристики формувального оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі. Встановлено, що формувальне оцінювання є

інструментом, який сприяє не лише перевірці знань учнів, але й їхньому розвитку, формуванню компетентностей, мотивації до навчання та самостійності. Його використання дозволяє оцінювати прогрес учня в динаміці, а не лише підсумкові результати, створювати умови для індивідуалізації освітнього процесу, формувати партнерські стосунки між учнем і вчителем, що відповідає принципам Нової української школи.

Крім того, розглянуто досвід використання засобів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у закладах загальної середньої освіти, який отримали попередні дослідники та науковці, які працювали над цією проблемою. У результаті дослідження досвіду використання інструментів формувального оцінювання на уроках технологій було виявлено, що ці інструменти покращують взаємодію між учителем і учнями, підвищують інтерес до предмета та дозволяють зробити навчальний процес більш індивідуальним.

Розроблено комплект засобів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технологій у старших класах під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва». Запропонований комплект містить зразки засобів для здійснення формувального оцінювання.

Експертне оцінювання показало, що запропонований комплект засобів формувального оцінювання ефективний у підвищенні навчальних досягнень учнів, розвитку їхньої творчості та підвищення їхньої залученості до освітнього процесу. На основі проведеного дослідження було розроблено рекомендації щодо використання комплекту засобів формувального оцінювання на уроках технологій у старших класах. Ці рекомендації спрямовані на підвищення якості навчання та ефективне забезпечення оцінки динаміки прогресу старшокласників. Результати дослідження підтверджують те, що впровадження

формуального оцінювання під час уроків технологій у закладі загальної середньої освіти є важливим.

Загалом це дослідження показує, що ефективне використання формуального оцінювання на уроках технологій, зокрема, під час викладання навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва», може значно підвищити якість навчання та швидко визначити сильні сторони та слабкі сторони учнів, що може бути корисним. Таким чином, формувальне оцінювання є важливим і необхідним компонентом сучасного освітнього процесу. Його застосування допоможе створити умови для більш глибокого засвоєння матеріалу. Це розвиває творчість і інтерес до культури, а також готує учнів до реальних життєвих умов.

Отже, усі завдання, поставлені на початку кваліфікаційної роботи, виконані, мета досягнута.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

- 1 Закон України «Про загальну середню освіту» Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14#Text> (дата звернення: 21.08.2024).
- 2 Концепція Нової української школи. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 22.08.2024).
- 3 Освітньо-професійна програма Середня освіта. Трудове навчання та технології, інформатика [Електронне видання]. – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1q7oIOBjGgoEhDKbMSC_vygDgN10AjHe/view (дата звернення: 11.11.2024).
- 4 Кваліфікаційна робота : методичні рекомендації та настанови для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Середня освіта (Трудове навчання та технології)» / І. В. Андрощук, І. П. Андрощук, О. В. Самборська, О. В. Лівшун. – Хмельницький : ХНУ, 2023. – 39 с. [Електронне видання]. – Режим доступу: <http://surl.li/qsgrae> (дата звернення: 11.11.2024).
- 5 Текстові документи. Загальні вимоги. СОУ 207.01:2017 / Ю. М. Бойко, Г. В. Красильникова, Л. І. Першина, Т. Ф. Косянчук. – 2-ге вид., виправлене. – Хмельницький : ХНУ, 2018. – 45 с.
- 6 Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів як важлива складова якісної освіти у Новій українській школі <https://mail.google.com/mail/u/0/#sent/KtbxLzflfwCrbvNJrvXXhgjzLtwjHxNrKL?projector=1&messagePartId=0.1> (18.10.2024)
- 7 Додаток до наказу МОН України від 19 серпня 2016 року № 1009 «Орієнтовні вимоги до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи» [Електронний ресурс] / Сайт МОН України. – Режим

доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1009729-16#Text> (дата звернення: 22.09.2024).

8 Вілмут Дж. Використання портфоліо для навчання та оцінювання : навч. посібн. / за ред. І. Є.Булах, М. Р. Мруги. – К. : Майстер-клас, 2007. – 48 с.

9 Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 28 січня 2014 року № 1/9-74 «Інструктивно-методичні матеріали щодо контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів» [Електронний ресурс] / Сайт МОН України. – Режим доступу : https://zakononline.com.ua/documents/show/449752___733052 (дата звернення: 21.09.2024).

10 Морзе Н. В. Формувальне оцінювання : від теорії до практики / Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П. // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2013. – № 6. – С. 45–57.

11 Вілмут Дж. Оцінювання для навчання : навч. посіб. / за ред. І. Є.Булах, М. Р. Мруги. – К. : Майстер-клас, 2007. – 170 с.

12 Гронлунд Норман Е. Оцінювання студентської успішності : практичний посібник / Е. Гронлунд Норман. – К., 2005. – 312 с.

13 Основи педагогічного оцінювання. Частина II. Практика. Навчально-методичні та інформаційно-довідкові матеріали для педагогічних працівників / упорядники : Артемчук Л. М., Булах І. Є., Мруга М. Р. – К. : Майстер-клас, 2005. – 54 с.

14 Березюк О., Власенко О. Інноваційні технології у підготовці майбутнього вчителя. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики. Житомир, 2014. С. 97–106.

15 Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання : навчально-методичний посібник / Т. М. Канівець. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – 102 с.

16 Щербак О. І. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень : навчально-методичний посібник / Щербак О. І., Софій Н. З., Бович Б. Ю. ; за наук. ред. О. І. Щербак. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2014. – 136 с.

17 Сачок М. В. Американська евалюаційна школа : досвід вирішення соціальних проблем / М. В. Сачок // Міжнародний науковий форум : соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – 2010. – Вип. 3. – С. 28–41.

18 Bloom, B., Englehart, M. Furst, E., Hill, W., & Krathwohl, D. (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain. New York, Toronto: Longmans, Green.

19 Дементієвська Н. Формуюче оцінювання в курсі допрофільної підготовки за програмою Intel «Шлях до успіху» / Н. Дементієвська // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2012. – № 2. – С. 60–69.

20 Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу : теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / О. І. Локшина. – К. : Богданова А.М. – 2009. – 404 с.

21 Андрощук А. О. Рейтингова технологія оцінки знань в навчально-виховному закладі // Педагогіка і психологія – 1996. – № 3. – С. 86–96.

22 Сухорський С. Ф. Система обліку успішності в школі. – К.: Рад. школа, 1968. – 159 с.

23 Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості // Сухомлинський В. О. Вибрані твори: У 5-ти т. – К.: Рад. школа, 1980. – Т. 1. – С. 5–205.

24 Лисенко Л. В. Модульне навчання і рейтингова система оцінювання знань учнів // Початкова школа. – 1995. – № 3. – С. 27–29.

25 Наказ МОН України від 05.05.2008 № 371 (Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів в системі загальної середньої освіти) // Освіта України. – 2001. – № 6. – С. 3–16.

26 Булах І. Є. Створюємо якісний тест : навч. посіб. / Булах І. Є., Мруга М. Р. – К. : Майстер-клас, 2006. – 160 с.

27 Основи педагогічного оцінювання. Частина 1. Теорія : навчально-методичні та інформаційно-довідкові матеріали для педагогічних працівників / За заг. ред. Ірини Булах. – К. : Майстер-клас, 2005. – 96 с.

28 Політична пропозиція до проекту Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року [Електронний ресурс] / Сайт МОН України. – Режим доступу: [http://mon.gov.ua/about/kolegiya-ministerstva/rishennya-kolegiyi-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-\(2016-rik\).html](http://mon.gov.ua/about/kolegiya-ministerstva/rishennya-kolegiyi-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-(2016-rik).html) (дата звернення: 15.10.2024).

29 Морзе Н. В. Формувальне оцінювання : від теорії до практики / Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П. // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2013. – № 6. – С. 45–57.

30 Сачок М. В. Американська евалюаційна школа : досвід вирішення соціальних проблем / М. В. Сачок // Міжнародний науковий форум : соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – 2010. – Вип. 3. – С. 28–41.

31 Березюк О., Власенко О. Інноваційні технології у підготовці майбутнього вчителя. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики. Житомир, 2014. С. 97–106.

32 Сачок М. В. Американська евалюаційна школа : досвід вирішення соціальних проблем / М. В. Сачок // Міжнародний науковий форум : соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – 2010. – Вип. 3. – С. 28–41.

33 Juul J., Kryzys szkoły. Co możemy zrobić dla uczniów, nauczycieli i rodziców. MiND. Podkowa Leśna. 2014.

34 Bransford J. D., Brown A. L., & Cocking R. R. How people learn: brain, mind, experience, and school. Washington, DC. National Academy Press. 2000

35 Juul J., Kryzys szkoły. Co możemy zrobić dla uczniów, nauczycieli i rodziców. MiND. Podkowa Leśna. 2014

- 36 Гриневич Л. М., Морзе Н. В., Вембер В. П., Бойко М. А. Роль цифрових технологій у розвитку екосистеми stem-освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2021. Т. 83 (3). С. 1–25.
- 37 Brzezińska A., Misiorna E. Ocena opisowa w edukacji wczesnoszkolnej. WOM. Poznań. 1998
- 38 Rodak H. Nauczanie bez tradycyjnych ocen. Edukacja w wolności. Kraków. 2008
- 39 Tyszka T. Psychologiczne pułapki oceniania i podejmowania decyzji. GWP. 1999.
- 40 Hattie J. Widoczne uczenie się dla nauczycieli. Jak maksymalizować siłę oddziaływania na uczenie się. CEO. Warszawa. 2012.
- 41 Brzezińska A., Misiorna E. Ocena opisowa w edukacji wczesnoszkolnej. WOM. Poznań. 1998.
- 42 Nicol, D. J. and Macfarlane-Dick, D. (2006) Formative assessment and self-regulated learning: a model and seven principles of good feedback practice. *Studies in Higher Education*. 31(2). Pp.2–19.
- 43 Vlasenko, O., Pavlenko, V., Chemerys O. etc. (2021). Audit of Digital Civic Space in the Modern School: from Teacher to Creative Leader. *Brain-broad research in artificial intelligence and neuroscience*. 12(3). Pp.214–235.
- 44 Theall, M. and Franklin, J.L. (2010). *Assessing Teaching Practices and Effectiveness for Formative Purposes. A Guide to Faculty Development*. San Francisco. CA.
- 45 Trumbull, E., & Lash, A. (2013). *Understanding formative assessment: Insights from learning theory and measurement theory*. San Francisco.
- 46 Topping, K. J. (2009). Peer assessment. *Theory Into Practice*, 48,20–27. <http://dx.doi.org/10.1080/00405840802577569> (дата звернення: 18.10.2024).

ДОДАТОК А
(обов'язковий)

КОМПЛЕКТ ЗАСОБІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ
ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Таблиця для самооцінювання «Технологічні властивості деревини»

Властивість	Опис
Оброблюваність	Здатність деревини до механічної обробки (стругання, пиляння, свердління, фрезерування).
Легкість обробки інструментами	Легкість обробки деревини традиційними інструментами та машинами.
Можливість клеєння	Здатність деревини склеюватися при використанні клеїв.
Стійкість до забруднень	Схильність деревини до утворення плям від масел, фарб та інших речовин.
Готовність до фарбування	Здатність деревини добре вбирати фарбу чи лак.

Фізичні властивості деревини

Властивість	Опис
Щільність (г/см ³)	Маса деревини на одиницю об'єму, залежить від породи дерева та вологості.
Вологість (%)	Вміст води в деревині, що впливає на її характеристики.
Теплопровідність (Вт/м·К)	Способність деревини проводити тепло, важлива для теплоізоляції.
Теплове розширення (1/°C)	Зміна розмірів деревини при зміні температури.
Поглинання води (%)	Здатність деревини вбирати вологу з навколишнього середовища.
Коефіцієнт термічного розширення (1/°C)	Зміна об'єму деревини під впливом температурних коливань.

Механічні властивості деревини

Властивість	Опис
Міцність на злам (МПа)	Способність деревини витримувати навантаження на розтягнення, зсув або стиск.
Модуль пружності (МПа)	Визначає здатність деревини до деформації при навантаженні.
Міцність на стиск (МПа)	Здатність деревини витримувати стиснення.
Міцність на зсув (МПа)	Способність деревини витримувати сили, що діють по площині деревини.
Твердість (Шор)	Стійкість деревини до подряпин та ударів.
Модуль стиснення (МПа)	Спостерігається при впливі стискуючих сил, важливий для будівництва.
Крихкість/пластичність	Здатність деревини ламатися або гнутися під механічним навантаженням.

Формула 3-2-1 опитування

Три особливості, які ви виявили щодо характеристик геометричного різьблення

Дві цікаві речі про композиції на основі орнаментів

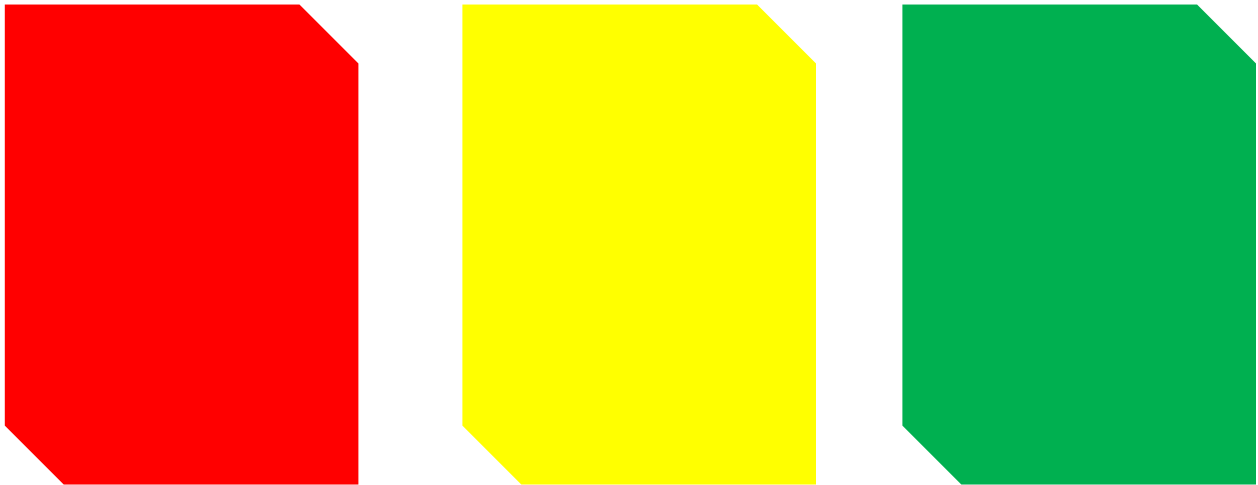
Одне запитання, яке у вас ще є, стосовно геометричних орнаментів

Індекс-картка

Грунтуючись на отриманій інформації про геометричне різьблення, перерахуйте «великі ідеї» щодо них і запишіть їх як підсумок теми.

Визначте щось про геометричне різьблення, що ви поки що не зовсім зрозуміли, та запишіть це як запитання або твердження.

Різнокольорові картки

(Так / Ні / я сумніваюся в цьому)

1. Чи можливо працювати з геометричними ріжучими інструментами без попередньої перевірки на наявність дефектів?
2. Чи потрібно вибирати ріжучий інструмент відповідно до використовуваного матеріалу?
3. Чи важливо підтримувати робоче місце в чистоті під час роботи?
4. Чи можна працювати з електропилкою без належного знання інструкцій з техніки безпеки?
5. Чи можна використовувати один і той же інструмент для різання різних матеріалів (дерева, металу, пластику)?
6. Чи потрібно перевіряти ріжучі інструменти на наявність дефектів перед кожним використанням?
7. Чи важливо, щоб приміщення, в якому працюєте, добре провітрювалося?

8. Чи повинен я носити засоби індивідуального захисту (рукавички, захисні окуляри) під час роботи з ріжучими інструментами?

9. Чи можна працювати несправними інструментами?

10. Чи потрібно чистити інструменти після роботи?

Після виконання вправи вчитель проводить обговорення кожного твердження, надаючи додаткові пояснення щодо важливості кожного правила безпеки, щоб учні краще засвоїли інформацію.

Картки

Як ти визначаєш геометричне різьблення та які основні особливості відрізняють його від інших видів різьблення?

Які матеріали найкраще підходять для виконання геометричного різьблення, і чому саме вони обираються?

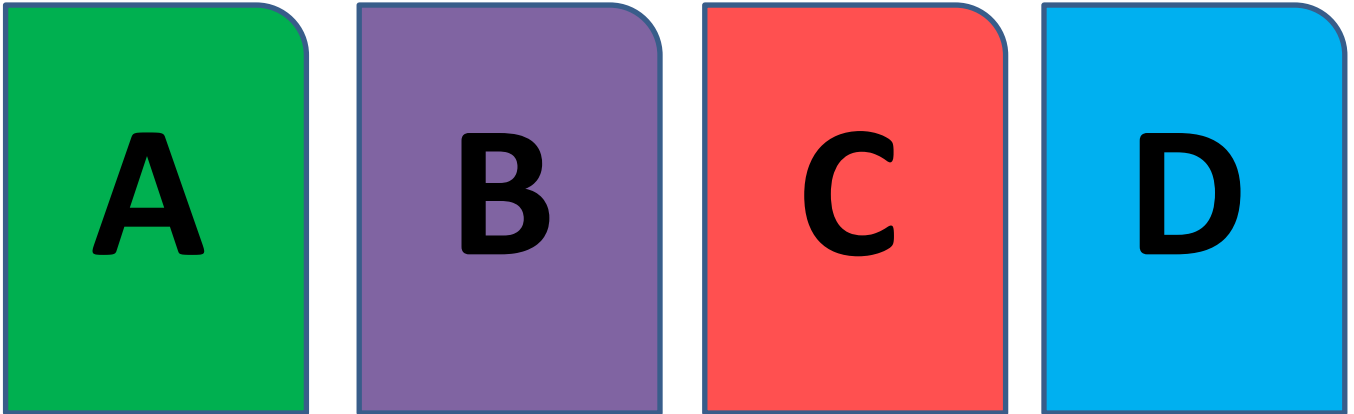
Яким чином геометричне різьблення використовувалося в історії мистецтва та архітектури? Наведіть приклади відомих творів.

Які основні інструменти та техніки використовуються для виконання геометричного різьблення на дереві?

Як можна поєднувати геометричне різьблення з іншими декоративними елементами, такими як різьблення по поверхні або позолота, для досягнення більш складних композицій?

Які існують сучасні тенденції та новітні технології у галузі геометричного різьблення, і як вони впливають на

Картки з відповідями

Тест: Геометричне різьблення та техніка безпеки

1. Що таке геометричне різьблення?

A) Виготовлення декоративних візерунків на поверхнях з використанням геометричних форм

B) Створення зображень за допомогою геометричних фігур

C) Обробка матеріалів різними видами малюнків

D) Використання ліній і фігур для складання картин

2. Який матеріал найчастіше використовується для виконання геометричного різьблення?

A) Скло

B) Пластик

C) Дерево

D) Метал

3. Яка основна мета використання геометричного різьблення в архітектурі?

A) *Оздоблення поверхні*

B) Покращення теплоізоляції

C) Підвищення міцності конструкцій

D) Поглиблення фундаменту

4. Який тип інструментів зазвичай використовують для геометричного різьблення?

A) *Різьці та зубила*

B) Виключно електричні пилки

C) Дрелі та свердла

D) Шаблони та фрези

5. Яка форма візерунка є типовою для геометричного різьблення?

A) Абстрактні форми

B) Перехрестя ліній

C) *Геометричні фігури, такі як кола, квадрати, трикутники*

D) Сюжетні малюнки

6. Яка з наведених технік є характерною для геометричного різьблення?

A) *Використання повторюваних геометричних форм*

B) Виконання складних сюжетів

C) Нанесення зображень через малювання

D) Ліплення з глини

7. Який інструмент зазвичай застосовується для різьблення на дереві?

- A) Лезо
- B) Графарет
- C) Дриль
- D) *Різець*

8. Як слід утримувати інструменти під час роботи з різьбленням?

- A) *Тримати їх за ручки*
- B) Тримати їх за лезо
- C) Кидати інструменти після використання
- D) Тримати інструменти безпосередньо перед обличчям

9. Що є важливим при виборі робочого місця для різьблення?

- A) *Освітлене, сухе і добре провітрюване місце*
- B) Місце з високою температурою для кращого різьблення
- C) Місце з мінімумом природного світла
- D) Місце з відсутністю доступу до інструментів

10. Що потрібно робити перед початком роботи з різьбленням?

- A) Пропустити інструкції щодо техніки безпеки
- B) Приглушити світло для кращої концентрації
- C) Вибрати найшвидші інструменти
- D) *Перевірити справність інструментів*

11. Що не можна робити під час роботи з різьбленими інструментами?

- A) Виготовляти візерунки з точністю

В) Різати під кутом, тримаючи руку стабільно

С) Працювати без використання захисного одягу

Д) Використовувати інструменти відповідно до їх призначення

12. Які заходи безпеки необхідно дотримуватись під час роботи з різьбленням?

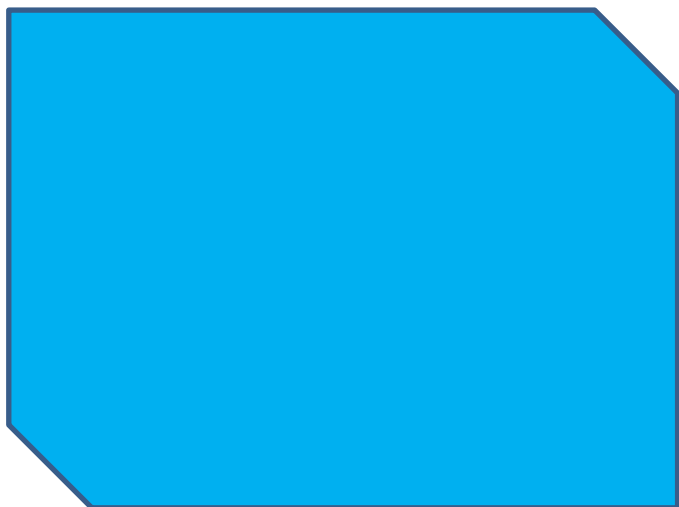
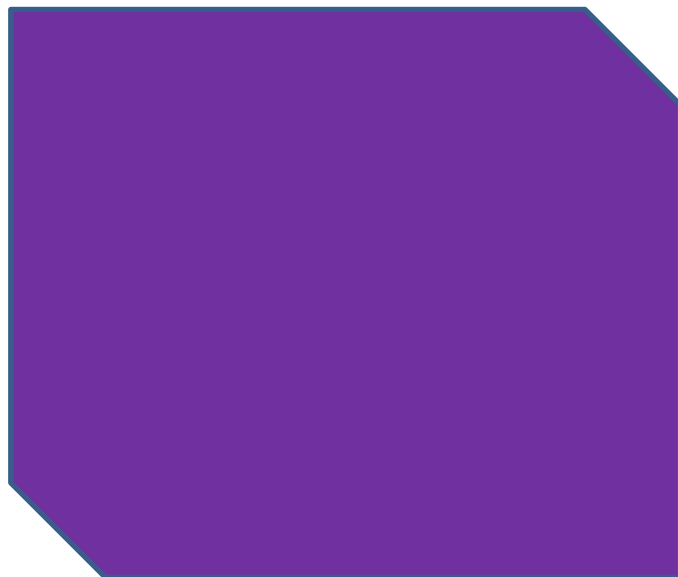
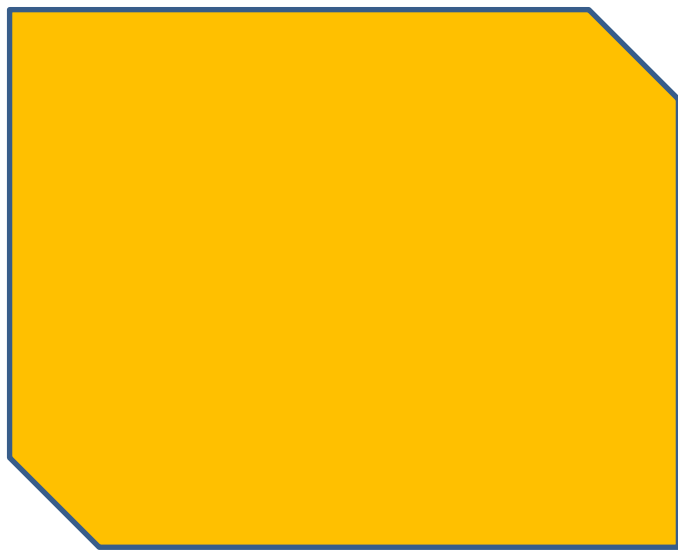
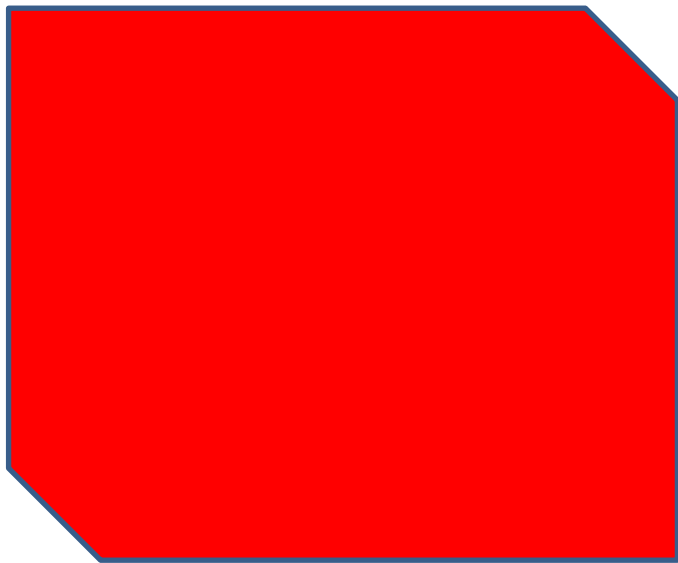
А) Використовувати захисні окуляри та рукавички

В) Працювати тільки з гострими інструментами

С) Не потребує захисного одягу

Д) Працювати на великій швидкості для підвищення продуктивності

Вправа «Вибивали»

Формула 3-2-1 опитування

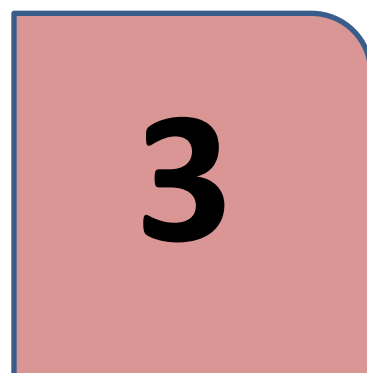
Три ключових слова щодо розміщення орнаменту на поверхні запланованого виробу
Дві нові ідеї про орнаменти
Одне запитання, яке у вас ще є, стосовно виконання практичної роботи

Індекс-картка

Грунтуючись на отриманій інформації про орнаменти, перерахуйте «великі ідеї» щодо них і запишіть їх як підсумок теми.

Визначте щось про орнаменти на проєкті, що ви поки що не зовсім зрозуміли, та запишіть це як запитання або твердження.

Самооцінювання

Чотири кути

<p style="text-align: center;">01</p> <p>Кут 1: <i>Грунтова дорога</i></p> <p>Там багато пилу, я не бачу, куди я йду!</p> <p><i>Допоможіть!!!</i></p>	<p style="text-align: center;">02</p> <p>Кут 2: Асфальтована дорога</p> <p>Вона досить рівна, але багато вибоїн.</p>
<p style="text-align: center;">03</p> <p>Кут 2: Шосе</p> <p>Я відчуваю себе досить упевнено, але іноді потрібна допомога.</p>	<p style="text-align: center;">04</p> <p>Кут 4: <i>Автобан</i></p> <p><i>Я подорожую вільно і можу легко надати поради іншим.</i></p>

Індекс-картка

Лицевий бік

Грунтуючись на отриманій інформації про усунення недоліків на проєкті, перерахуйте «великі ідеї» щодо них і запишіть їх як підсумок теми.

Зворотній бік

Визначте щось про контроль якості, що ви поки що не зовсім зрозуміли, та запишіть це як запитання або твердження.

Формула 3-2-1 опитування

Три особливості, які ви виявили щодо декорування виробу

Дві цікаві речі про економічне обґрунтування продукту

Одна річ, над якою ще слід подумати про економічне дослідження

Самооцінювання

Шкала, взаємооцінювання

При виборі породи деревини для виробу важливо враховувати її твердість, щільність і вологостійкість, оскільки від цих властивостей залежить довговічність виробу.

Товщина заготовки не впливає на міцність виробу.

Для виробів, призначених для зовнішнього використання, найкраще вибирати деревину, стійку до гниття та атмосферних впливів.

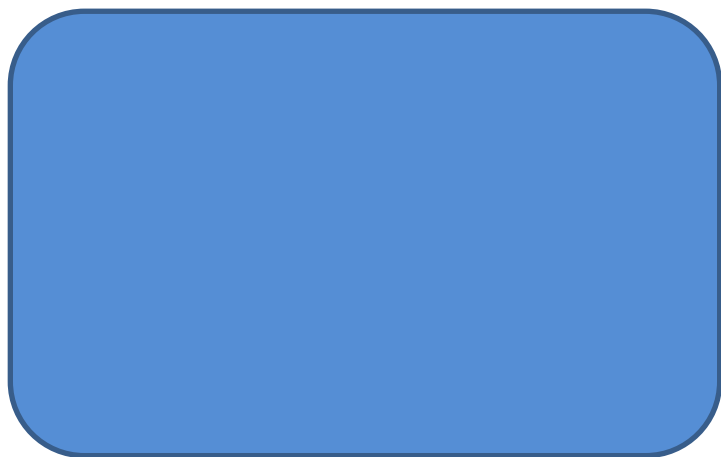
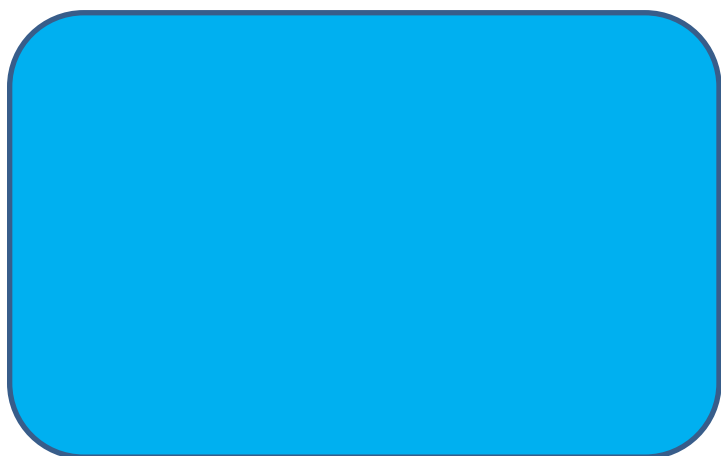
Для виготовлення будь-якого виробу можна використовувати будь-яку деревину.

Чим дорожча порода деревини, тим вона буде якіснішою і довговічнішою.

Для виготовлення дитячих іграшок можна використовувати будь-яку деревину, головне – акуратно з нею працювати.

Складні форми виробів вимагають використання більш м'яких порід дерева, оскільки з ними легше працювати.

Картки

Тестові завдання

1. Яка основна мета технічного креслення?

а) Створення художніх малюнків

б) *Документування конструкцій і їх компонентів*

в) Оформлення дизайнерських проектів

г) Опис об'єктів природи

2. Яка одиниця вимірювання на кресленнях за стандартами ISO?

а) Міліметри

б) Сантиметри

в) *Міліметри або метри залежно від масштабу*

г) Дюйми

3. Як називається лінія, що вказує на видиму частину об'єкта?

а) Лінія розрізу

б) Лінія проекції

в) *Лінія контуру*

г) Лінія осі

4. Що таке масштаб на кресленні?

а) *Співвідношення між реальним розміром об'єкта і його зображенням*

б) Величина деталей на кресленні

в) Опис деталі

г) Вид проекту

5. Як називається креслення, що показує об'єкт в трьох проекціях: фронтальній, верхній та боковій?

- a) Просторове
- б) Плоске
- в) Інтерпретаційне
- г) Мультитехнічне

6. Що означає позначення "R" на кресленні?

- a) Радіус
- б) Діаметр
- в) Кут
- г) Висота

7. Яка лінія на кресленні використовується для позначення осі симетрії?

- a) Лінія контуру
- б) Штрихова лінія
- в) Лінія осі
- г) Лінія розрізу

8. Яке креслення використовують для відображення конструкції об'єкта з його розрізом?

- a) Розріз
- б) План
- в) Вид
- г) Секція

9. Що вказує на кресленні розмір "D"?

а) Довжина

б) Ширина

в) *Діаметр*

г) Радіус

10. Який тип лінії використовується для позначення невидимих контурів на кресленні?

а) Товста лінія

б) *Штрихова лінія*

в) Переривчаста лінія

г) Суцільна лінія

Формула 3-2-1 опитування

Три особливості, які ви виявили щодо добору інструментів та матеріалів для виготовлення виробу

Дві цікаві речі про інструменти які ви використовуєте

Одна річ, над якою ще слід подумати

Індекс-картки

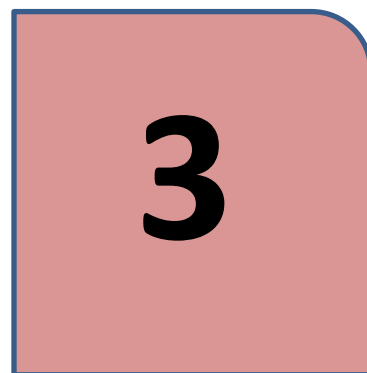
Лицевий бік

Ґрунтуючись на отриманій інформації про розмічання, перерахуйте «великі ідеї» щодо них і запишіть їх як підсумок теми.

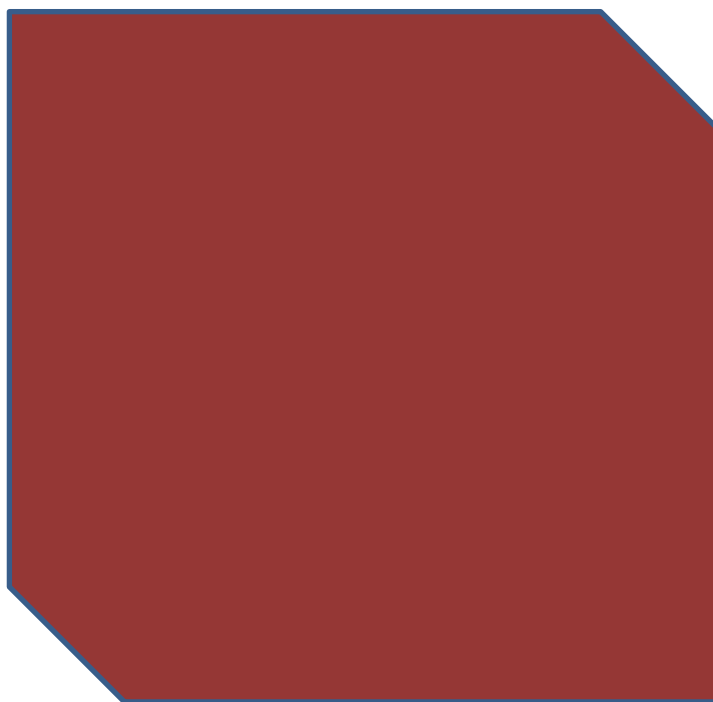
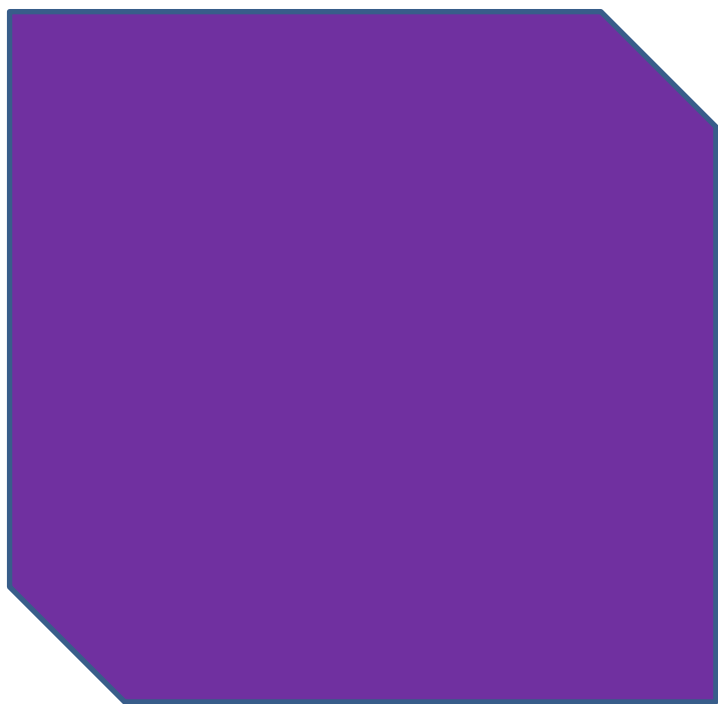
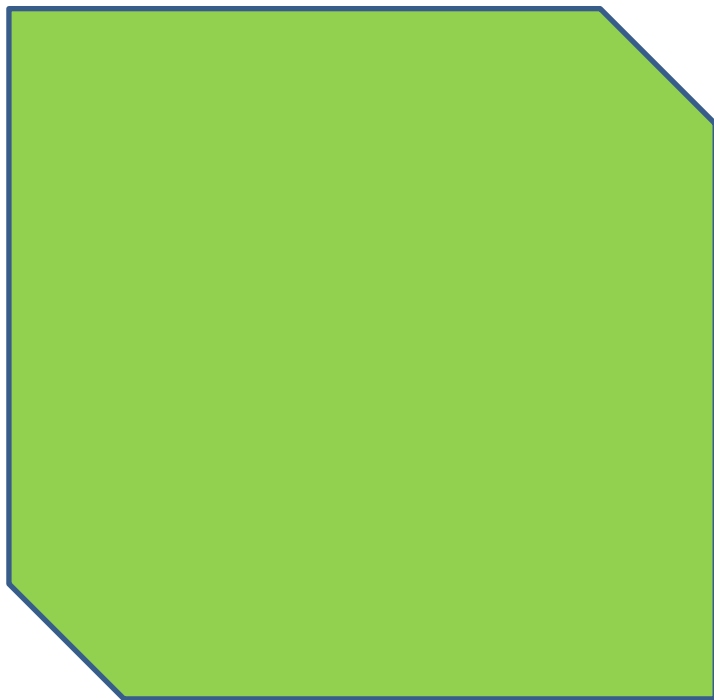
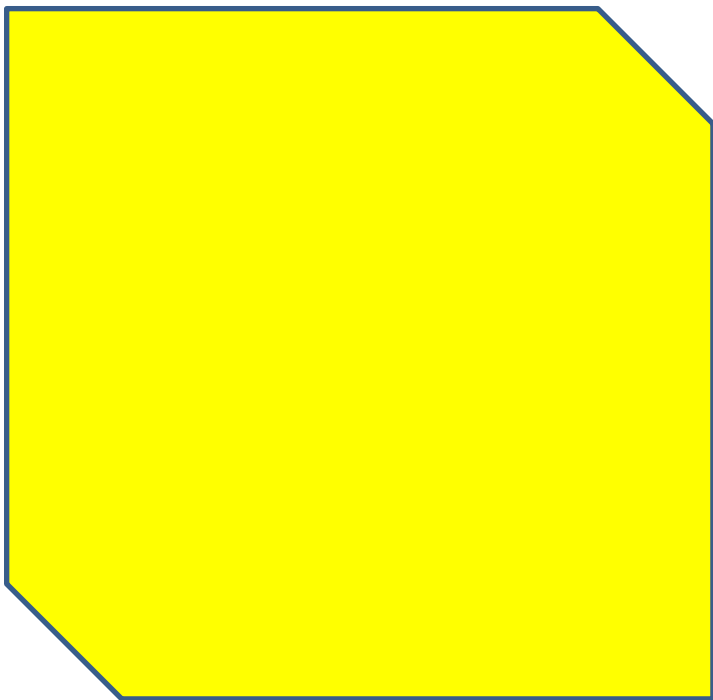
Зворотній бік

Визначте щось про розмічання, що ви поки що не зовсім зрозуміли, та запишіть це як запитання або твердження.

Самооцінювання

Картка сподівань

Індекс-картки

Лицевий бік

Грунтуючись на отриманих вміннях про роботу з різними джерелами інформації, перерахуйте «великі ідеї» щодо них і запишіть їх як підсумок теми.

Зворотній бік

Визначте щось про пошук інформації, що ви поки що не зовсім зрозуміли, та запишіть це як запитання або твердження.

Формула 3-2-1 опитування

Три особливості, які ви виявили щодо добору інструментів та матеріалів для виготовлення виробу

Дві цікаві речі про інструменти які ви використовуєте

Одна річ, над якою ще слід подумати

У мене є запитання, хто має відповідь?

Яка основна мета економічного аналізу продукту?

Що є основним елементом дослідження ринку?

Який з методів дослідження ринку передбачає вивчення статистичних даних про продажі та тенденції?

Що з переліченого є основною метою SWOT-аналізу продукту?

Як називається процес, під час якого оцінюють витрати на виробництво, маркетинг і збут продукту?

Що є ключовим фактором при аналізі конкурентів на ринку?

Який з методів дослідження ринку найкраще підходить для глибокого вивчення мотивації споживачів?

Що таке еластичність попиту на продукт?

Яке з наступних є результатом аналізу життєвого циклу продукту?

Який із наведених методів використовують для збору даних під час дослідження ринку?

Аналіз потреб і поведінки споживачів

Визначення вигод і витрат на виробництво продукту

Аналіз ринку

Кількісне дослідження

Визначення сильних і слабких сторін, можливостей та загроз

Якісне дослідження

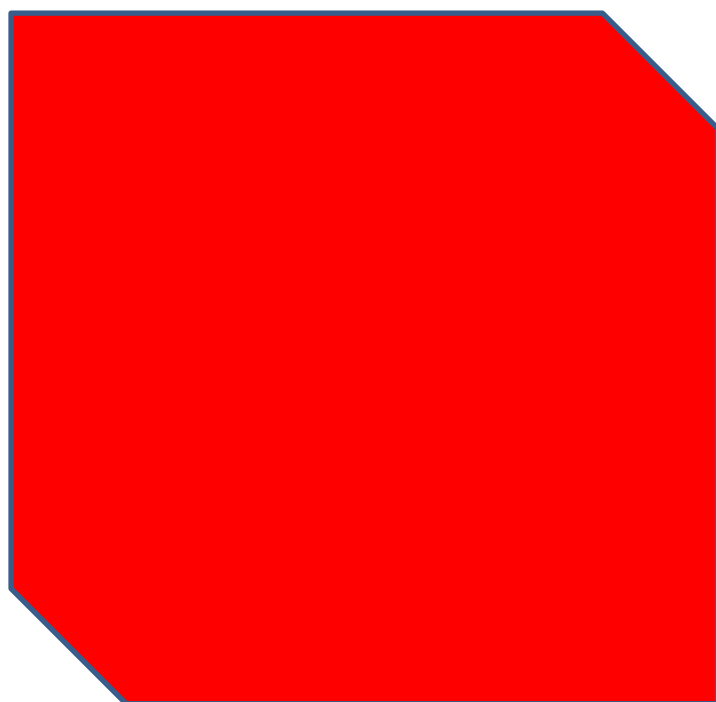
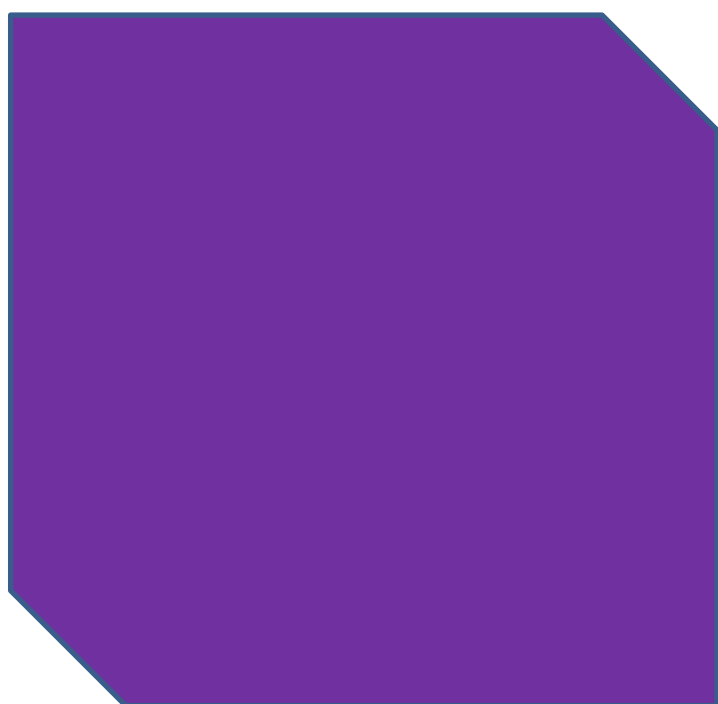
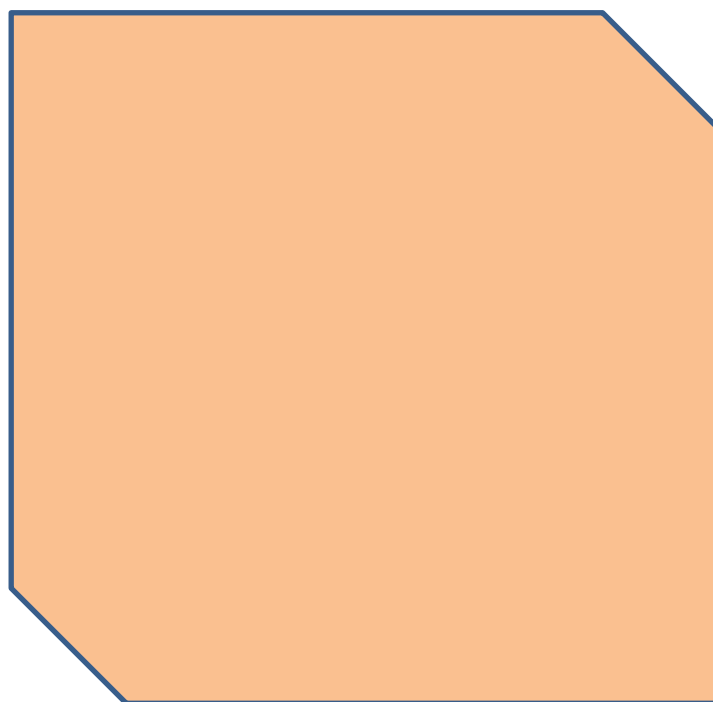
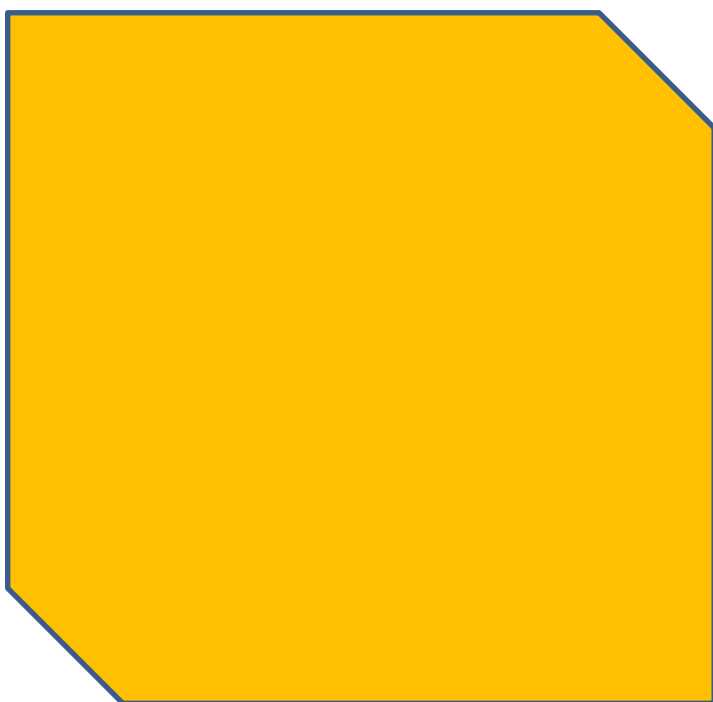
Аналіз стратегії ціноутворення і маркетингових кампаній конкурентів

Оцінка етапів розвитку продукту від запуску до зняття з виробництва

Фокус-групи

Зміна попиту на товар у відповідь на зміну ціни

Картка результатів

ДОДАТОК Б
(обов'язковий)

АНКЕТИ

**Анкета щодо використання формувального оцінювання на уроках
технологій**

1. Яким чином формування оцінок допомагає вам навчатися?
 - A. Я можу зрозуміти свої сильні сторони та слабкі сторони завдяки цьому
 - B. Під час навчання я можу отримувати від вчителя коментарі
 - C. Це дає мені мотивацію докладати більше зусиль і розширювати те, що я знаю
 - D. не є корисним
 - E. Інше
2. Як ви оцінюєте зворотний зв'язок, який вчитель надає під час формування оцінювання?
 - A. Дуже важливо, оскільки це допомагає мені зрозуміти способи покращити свої результати
 - B. Незважаючи на те, що вона не завжди зрозуміла, важлива
 - C. Нейтрально, я не звертаю увагу на коментарі
 - D. Немає значення, я можу продовжувати навчатися без нього
3. Які методи формувального оцінювання використовує ваш вчитель?
 - A. Тестування та контрольні завдання
 - B. Оцінка участі в дискусіях і роботі групи
 - C. Завдання та проекти вдома
 - D. Завдання та вправи в класі, які є інтерактивними
 - E. Інше

4. Чи відчуваєте ви, що формувальний оцінювальний тест відображає ваші реальні знання до кінця семестру?
- A. Так, я вважаю, що мої оцінки правильні
 - B. Частково, але час від часу оцінки не відповідають моїм знанням
 - C. Ні, формувальне оцінювання не допомагає мені правильно оцінити те, що я знаю
 - D. Я незнаю
5. Чи відчуваєте ви, що формування оцінок зменшує стрес під час навчання?
- A. Так, це дозволяє мені не переживати через кінцеві оцінки, а також працювати над своїми помилками
 - B. Частково, але стрес все одно виникає іноді
 - C. Ні, мій стрес такий же, як і раніше
 - 6. Як часто ваш вчитель повідомляє вам про ваш прогрес у формувальному оцінюванні?
 - A. Кожного разу після виконання завдань або занять
 - B. Час від часу, щомісяця або після важкої роботи
 - C. Нечасто, винятково наприкінці семестру
 - D. Немає відповідей
7. Які зміни ви б хотіли спостерігати в процесі формування оцінювання?
- A. Більше коментарів і коментарів
 - B. Більше корисних завдань
 - C. Більше часу потрібно приділяти виконанню завдань
 - D. Вибір методів оцінювання
 - E. Інше
8. Як часто ви використовували поради, отримані під час формувального оцінювання, щоб покращити свої знання?
- A. Я намагаюся використовувати кожен коментар, як і завжди
 - B. Час від часу, якщо це необхідно для певної теми

- C. Нечасто, оскільки я не вважаю його корисним
 - D. Я ніколи не використовую зворотний зв'язок
9. Якою мірою ви задоволені формувальним оцінюванням?
- A. абсолютно задоволений
 - B. Задоволений
 - C. Нейтральний
 - D. Нещасливий
 - E. дуже нещасливий

**Анкета експертного оцінювання щодо використання
формувального оцінювання на уроках технологій**

Частина 1.

1. Чи зрозумілі та чітко сформульовані критерії оцінювання?
- A. 1
 - B. 2
 - B. 3
 - Г. 4
 - Д. 5
2. Наскільки зручно використовувати засоби під час уроку?
- A. 1
 - B. 2
 - B. 3
 - Г. 4
 - Д. 5
3. Чи відповідають засоби навчальній меті уроку?
- A. 1
 - B. 2
 - B. 3
 - Г. 4
 - Д. 5

4. Чи враховано різний рівень підготовки учнів у засобах оцінювання?

А. 1

Б. 2

В. 3

Г. 4

Д. 5

5. Чи забезпечується за допомогою засобів зворотний зв'язок учням?

А. 1

Б. 2

В. 3

Г. 4

Д. 5

6. Чи допомагають засоби формуального оцінювання розвивати самостійність учнів?

А. 1

Б. 2

В. 3

Г. 4

Д. 5

Частина 2.

1. Чи спостерігалось покращення навчальних досягнень учнів після впровадження засобів?

А. Так

Б. Ні

2. Чи підвищився рівень самостійності та відповідальності учнів за свої результати?

А. Так

Б. Ні

3. Чи зменшилася кількість помилок під час виконання завдань?

А. Так

Б. Ні

Частина 3.

1. На основі ваших спостережень, чи рекомендуєте ви ці засоби для впровадження у навчальний процес?

А. Так

Б. Ні

2. Загальна оцінка засобів формувального оцінювання.

А. 1

Б. 2

В. 3

Г. 4

Д. 5